

CURSO DE ESPERANTO

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

"METODO BILBAO"

1969
PRIMERA EDICION

Depósito legal : BI-107-89

CURSO DE ESPERANTO

"METODO BILBAO"

(PARA CURSOS ELEMENTALES CON PROFESOR)

5ª EDICION (ENERO 1989)

GRUPO ESPERANTISTA DE BILBAO

**BARRENCALLE BARRENA, 7 - 1º
48005 BILBAO
TFNO. 416 44 92**

VOCABULARIO.-

kiu?	quién? que	la	el, la, los, las	mia	mi
mi	yo	vivo	vida	via	tu
vi	tú	hejmo	hogar	mia edzo	
li	él	familio	familia		mi esposo
ŝi	ella	edzo	esposo	mia edzino	
ni	nosotros-as	edzino	esposa		mi esposa
vi	vosotros-as	filo	hijo	jes	sí
ili	ellos-as	infano	niño	ne	no
		lernejo	escuela	bone	bien
mi kantas	canto	voĉo	voz	multe	mucho
mi venas	vengo	ŝipo	buque	en	en
mi estas	soy-estoy	inteligenta	inteligente	sed	pero-sino
mi studas	estudio, yo	kontenta	contento-a	ĉar	porque
mi fartas	estoy (Salud)	feliĉa	feliz	ankaŭ	también
		studema	estudioso-a	ankaŭ ne	tampoco
vi ne kantas	no cantas	bona	bueno-a	KIE?	Dónde?
vi ne studas	no estudias	juna	joven	tie-ĉi	aquí
ĉu vi kantas?	cantas?	sana	sano-a	tie	ahí - allí
ĉu vi ne venas?	no vienes?	bela	hermoso-a	de kie?	de donde
		klaso	clase	kie	donde
		kaj	y	aŭ	o

NOTAS

EL NOMBRE.- Acaba en O. Filo - filino - edzo - edzino.

=====

EL FEMENINO.- Se indica con la terminación -Ino. Filino - edzino.

=====

EL ADJETIVO.- Acaba en A. Juna - bela - sana. Es igual para el masculino y femenino: juna edzo - juna edzino.

=====

EL PLURAL.- Se forma añadiendo la consonante "j" al singular (que suena como "y"). Via bela voĉo. Viaj belaj voĉoj.

=====

EL ACENTO.- Recae siempre sobre la anteúltima vocal: infano, familio (La "ŭ" no se cuenta como vocal, "ankaŭ" lleva el acento sobre la primera a).

=====

EL VERBO.- En el presente, para todas las personas, acaba en -AS. Mi kantas, ili venas, vi estas.

=====

Se afirma y se niega igual que en español: mi kantas, mi ne kantas.

Para preguntar, se coloca la partícula ĈU delante de la frase: Ĉu ili studas? Ĉu ili ne studas?.

Si la frase comienza por una palabra interrogativa, no es necesario el empleo de Ĉu: Kie li estas? De kie vi venas?.

El nombre o pronombre acompañan siempre al verbo: José Mari venas - Li venas. Begoña kantas - Ŝi kantas.

LI - ŜI.-

Se refieren a personas: Li venas. Ŝi kantas.

ĜI.-

Se refiere a animales o cosas: La ŝipo estas tie. Ĝi estas tie.

ILI.-

Se refiere a personas, animales o cosas: Ili kantas. Ili estas en la lernejo. (La infanoj). Ili estas en Santander. (La ŝipoj).

Ĉu vi fartas bone?
 Jes, mi fartas bone, dankon. Kaj vi? Mi ankaŭ.
 Ne, mi ne fartas bone. Kaj vi?
 Mi ankaŭ ne.

INTRODUCCION AL DIALOGO

=====

José María Iturri, capitán de barco, ha desembarcado en Santander y llega por sorpresa a su casa de Bilbao. Su esposa Begoña y él hablan de sus hijos, Juanito y Begoñita.

(Voz femenina cantando - Timbrazo - Puerta que se abre).

- 1.- Kiu venas? Ho, José Mari!
- 2.- Begoña...! Vi kantas, kaj via voĉo estas bela.
- 3.- Jes, mi kantas; sed mia voĉo ne estas bela.
- 4.- Mi venas de Santander; mia ŝipo estas tie. Ĉu la infanoj estas ĉi-tie?
- 5.- Ne, ili estas en la lernejo.
- 6.- Ĉu ili fartas bone?
- 7.- Ho, jes. Johano studas multe. Li estas inteligenta. Kaj Begoñita ankaŭ studas multe. Ŝi estas studema.
- 8.- Kaj vi? Ĉu vi estas kontenta?
- 9.- Mi estas feliĉa, ĉar vi estas ĉi tie. Kaj vi, ĉu vi ankaŭ estas feliĉa?
- 10.- Jes. Via edzo estas ankaŭ kontenta. Mia edzino estas juna, bela kaj bona. Mia filo estas inteligenta. Mia filino estas studema. Ni estas feliĉa familio. La vivo estas bela... kaj mi estas en mia hejmo!

~~~~~

Bonan tagon.	Buenos días.
Bonan matenon.	Buenos días. (por la mañana).
Bonan vesperon.	Buenas tardes.
Bonan nokton.	Buenas noches. (al despedirse).
Ĝis la!	Hasta la vista.
Adiaŭ!	Adiós!
Dankon!	Gracias!
Mi petas.	Por favor.
Ne meritas.	De nada.

~~~~~

L E C C I O N 2ª =====

VOCABULARIO.-

mama	mamá	hieraŭ	ayer	esti	ser - estar
mateno	mañana, la	matene	por la mañana	iri	ir
vespero	tarde, la	vespere	por la tarde	veni	venir
nokto	noche	nokte	por la noche	telefoni	telefonear
patro	padre	trajne	en tren		
amiko	amigo	laŭte	en voz alta	antaŭe	anteriormente
mano	mano			poste	después, más tarde
trajno	tren	mi alvenis	llegué	pri	acerca de, de
preĝejo	iglesia	mi dormis	dormí	KIAM	cuando
kuirejo	cocina	ĝi brulis	se quemó	nun	ahora
kinejo	cine			dum	durante, mientras que
kuko	pastel	mi povas	puedo	por	para
ĉampano	champán	mi devas	debo (hacer)	al	a, hacia
donaco	regalo	mi volas	quiero	KIAL?	por qué?
odoro	olor	mi deziras	deseo	ĉar	porque
kokino	gallina	mi manĝas	como, yo	kun	con
forno	horno	mi parolas	hablo	belega	bellísimo-a
estas	hay	estis	había	malsana	enfermo-a

NOTAS

VERBO Señalamos este tiempo con la terminación -IS. Li venis, él vino.
PASADO.- Mi ne povis, yo no pude. Ni parolis, nosotros hablábamos.

ADVERBIO.- Sabemos que los nombres acaban en O. Si cambiamos esta O por una E, la palabra queda convertida en adverbio: La mateno, la mañana. Matene, por la mañana. La Nokto, la noche. Nokte, por la noche. Trajno, tren. Trajne, por tren.

VERBO Está formado por la raíz, más la terminación "I".
INFINITIVO. Iri, Veni, deziri.

HAY.- Se traduce por "estas". Estas ĉampano. Hay champán.

AUMENTATIVO Con la terminación "ego" para nombres, y "ega" para adjetivos.
mano - manego. bela - belega. sana - sanega.
(mano-manaza. hermoso-a, hermosísimo-a. sano-a, sanísimo-a.)

DIMINUTIVO. Con -eto, -eta. mano - maneto. trajno - trajneto. patro - patreto.

MAL.- Prefijo que indica "idea contraria":
 bela malbela hermoso feo
 juna maljuna joven viejo
 bona malbona bueno malo
 feliĉa malfeliĉa feliz infeliz

ARTICULO No existe en esperanto. Kuko - pastel, un pastel.
INDETERMINADO.- Estas kuko kaj ĉampano - Hay pastel y champán. Sin embargo, podríamos decir: Estas unu kuko por vi kaj unu kuko por mi. Hay un pastel para tí y un pastel para mí.

DE.- Indica propiedad o procedencia. La kuko de Johano. Li venas de Madrid.

PRI.- Significa "acerca de", o bien "de". Ili parolas pri ŝipoj. Ellos hablan de barcos.

INTRODUCCION AL MONOLOGO TELEFONICO

Begoña comunica a su madre, por teléfono, la llegada de su marido. La invita a comer con ellos y le dice que tiene en el horno una preciosa gallinita. También hay champán y pasteles, y un regalito para mamá. Pero la conversación se prolonga y mientras charlan.....

(Teléfono que marca. Voz de Begoña).

- 1.- Mamá. Mamá, José Mari estas ĉi tie, hejme. Jes, li alvenis al Bilbao hieraŭ vespere. Ho, ne! Li ne estas malsana.
- 2.- La ŝipo alvenis al Santander hieraŭ matene. Dum la mateno li estis tie, en Santander, kaj poste li venis trajne. Nun, li dormas. Mi devas paroli mallaŭte.
- 3.- Ho, jes. La infanoj estas kontentaj, kaj mi ankaŭ.
- 4.- Mi volis telefoni al vi antaŭe, sed mi ne povis.
- 5.- Kial mi ne povis? Ĉar la infanoj deziris iri antaŭe al la preĝejo kaj poste al la lernejo. Ili devas studi.
- 6.- Jes, kiam la patro venas al Bilbao, ili iras matene al la preĝejo.
- 7.- Mamá, kial vi ne venas manĝi kun ni? Ĉu vi ne povas?
- 8.- Jes, en la forno estas belega kokino. Estas ankaŭ kukoj kaj ĉampano. Kaj donaceto por vi.
- 9.- Jes, José Mari multe parolis pri niaj amikoj de Nov-Jorko kaj pri la ŝipo. Ho, mamá, de la kuirejo venasodoro.... Ho, mia kokino, mia kokineto...! Ĝi brulis, mamá, ĝi brulis...!

=====

Papá y mamá no son palabras que formen parte del vocabulario esperantista. Sin embargo, son comprendidas internacionalmente y se emplean en estas primeras lecciones por motivos puramente sentimentales. En esperanto debemos utilizar las formas patro - patrino, o los apelativos cariñosos paĉjo y panjo.

~~~~~

LECCION 3* =====

VOCABULARIO.-

domo	casa	kredi	creer	KIE?	dónde?
ĉambro	habitación	vidi	ver	ie	en alguna parte
tablo	mesa	rigardi	mirar	nenie	en ninguna parte
seĝo	silla	memori	recordar	tie	allí - ahí
sofo	sofá	perdi	perder	ĉie	en todas partes
libro	libro	serĉi	buscar	sur	sobre, encima de
ĵurnalo	periódico	trovi	encontrar	sub	bajo, debajo de
pipo	pipa	aperi	aparecer	inter	entre
kapo	cabeza	fumi	fumar	antaŭ	ante, delante de
koboldo	duende	silenti	callar	post	detrás de
karulo	querido	rapidi	darse prisa	apud	junto a
floro	flor	dolori	doler	baldaŭ	pronto
demandi	preguntar	facila	fácil	ke	que (conj.)
respondi	responder	freneza	loco-a	poste	después, luego
diri	decir	stari	estar en pie	denove	nuevamente
kompreni	comprender	kuŝi	estar tendido,	eble	quizá
scii	saber		yacer	hodiaŭ	hoy
				morgaŭ	mañana
				lia	su (de él)

NOTAS

VERBO - FUTURO.-

Se señala con la terminación -OS.
Li deziros. Mi fumos. Mi ne venos. Ĝi aperos.

IMPERATIVO.-

Termina en -U. Rapidu! Venu! Silentu, ne parolu!

ĜI ESTAS NENIE.-

(No está en ninguna parte). En esta frase en español podemos usar dos negaciones: No - ninguna. En esperanto, solamente utilizamos una: nenie.

KUŜI.-

La libro kuŝas sur la tablo. Ĝi estas sur la tablo.

STARI.-

La seĝo staras apud la pordo. Ĝi estas apud la pordo.

SIDI.-

(Estar sentado)

Kiu sidas tie, kontraŭ la muro?

Convierta en nombres los verbos del Vocabulario.

Ejemplo: demandi, demando - respondi, respondo - kompreni,
pregunta - respuesta -
kompreneo - etc. comprensión. etc.

.....

INTRODUCCION AL DIALOGO

Ha desaparecido la pipa de papá. Va a haber problemas.....

- 1.- Begoñita, via patro venos baldaŭ, kaj li deziras fumi. Kie estas lia pipo? Ĝi estas ie, sed mi ne scias kie.
- 2.- Mi ankaŭ ne scias kie estas lia pipo. Mi rigardos en via ĉambro. sur la tablo kaj sub la seĝoj. Sed mi kredas, ke ĝi ne aperos. Ĝi estas nenie.
- 3.- Kial ĝi ne aperos? Kial vi diras, ke ĝi ne aperos?
- 4.- Mi kredas ke en nia domo estas koboldoj.
- 5.- Koboldoj? Mi ne Komprenas. Ĉu vi estas freneza?
- 6.- Ne, mamá. Vi vidos. Mi serĉos, sed mi ne trovos. Memoru. Hieraŭ la pipo malaperis. Kaj poste ĝi aperis inter miaj libroj. Hodiaŭ ĝi denove malaperis. Eble ĝi aperos denove morgaŭ post la sofo aŭ en la banĉambro. Ĉu vi komprenas nun? Perdi estas facile, sed serĉi kaj trovi estas malfacile.
- 7.- Silentu! Rapiĉu kaj serĉu! Via patro venas.
- 8.- Begoña, kie estas mia pipo? Mi ne povas memori kie ĝi estas.
- 9.- Hieraŭ nokte ĝi estis apud la floroj, karulo..... Eble ĝi estas nun sub la ĵurnalo, apud inter viaj libroj. Vidu, Johaneto venas. Mi demandas al li. Johano, kie estas la pipo de via patro?
- 10.- Mamá, mamá, mi estas malsana, malsanega. Mia kapo doloras, ĉar la pipo estis en la banĉambro, kaj mi fumis, kaj... kaj.... oh, mia kapo, mia kapo.....

~~~~~

LECCION 4ª

=====

VOCABULARIO.-

koro	corazón	pardon!	perdonar	ĉe	en casa de, junto a
vestoj	ropas	foriri	irse	bone	bien
ŝuoj	zapatos	reveni	volver	se	si (condic.)
mebloj	muebles	ridi	reir	ne vere?	no es verdad?
kapitano	capitán	plori	llorar	re-	indica repetición
amikaĉo	amigote	legi	leer	-aĉo	indica desprecio
horo	hora	pensi	pensar	ĉu ne?	no es verdad?
		preferi	preferir		
papero	papel	memori pri	acordarse de	KIAM?	cuándo?
amo	amor	forgesi	olvidar	iam	alguna vez, una vez
letero	carta	ripeti	repetir	neniam	nunca, jamás
amletero	c. de amor	toleri	tolerar	tiam	entonces
karulino	querida	kara	querido (adj.)	ĉiam	siempre
vero	verdad, la	certa	cierto-a	jen	he aquí
tiel	tan	proksima	próximo-a	do	así pues
kiel	como	netolerebla	intolerable	sen	sin
		nepardonebla	imperdonable		
mia domo	mi casa				
via libro	tu libro				
lia pipo	su pipa (de él)				
ŝia filo	su hijo (de ella)				
ilia patro	su padre (de ellos-as)				

sia pipo (su pipa). Común a la tercera persona del singular y plural. Acompaña al objeto poseído y no al poseedor.

NOTAS

Notemos en la conversación el uso doble de mia, via etc.

<u>Mia</u> domo	- La domo estas <u>mia</u> .	<u>Mi</u> casa	- La casa es <u>mía</u> .
<u>Via</u> libro	- La libro estas <u>via</u> .	<u>Tu</u> libro	- El libro es <u>tuyo</u> .
<u>Miaj</u> leteroj	- La leteroj estas <u>miaj</u> .	<u>Mis</u> cartas	- Las cartas son <u>mías</u> .
<u>Niaj</u> mebloj	- La mebloj estas <u>niaj</u> .	<u>Nuestros</u> muebles	- Los muebles son <u>nuestros</u> .

SU - CUANDO SE REFIERE AL POSEEDOR:

LIA - (de él)	Lia ŝipo estas bela. Liaj amikoj estas en Nov-Jorko.
ŜIA - (de ella)	Ŝia edzo estas kapitano. Ŝiaj amikinoj estas bonaj.
ILIA - (de ellos-as)	Ilia filino estas juna. Iliaj libroj estas belaj.
ĜIA - (neutro)	Ĝia kapitano venis al Bilbao.
VIA - (de Vd. de vosotros)	Via edzino estas bela. Viaj infanoj estas ĉi tie.

SU - CUANDO SE REFIEREN A LA COSA POSEIDA.

SIA -	Li iris al <u>sia</u> ŝipo.
	Ŝi parolas al <u>sia</u> edzo.
	Ili promenas kun <u>sia</u> filino.

TIEL.....KIEL.

TAN.....COMO.

Kiel ŝi kantas? Belege. Kiel li parolas? Laŭte.
 Ŝi kantas tiel bele kiel mia filino.
 Li ne parolas tiel laŭte kiel vi.
 La seĝo estas tiel alta kiel la tablo.
 La tablo ne estas tiel alta kiel la pordo.

.....

INTRODUCCION AL DIALOGO

=====

Tormenta familiar. Begoña amenaza a José Mari con irse a casa de su madre. Pero la nube pasa.

- 1.- Jes, jes. Mi foriros al mia patrino! Jen miaj vestoj kaj ŝuoj. Ankaŭ la libroj estas miaj. Mi ne sciis, ke vi estis tiel malbona, tiel senkora.
- 2.- Kiel vi pensis ke mi estis, do? Jen ankaŭ la mebloj. Ili estas de via patrino. Ili estas ŝiaj. Iru kun ili al via patrino. Ŝia domo estas granda, kaj la nia malgranda.
- 3.- Mi iros, jes. Kaj mi neniam revenos. Mi ne volas, ke iam miaj infanoj.....
- 4.- Viaj infanoj? Ne forgesu, ke ili estas ankaŭ miaj.
- 5.- Ili venos kun mi! Ilia patro ne estas tiel bona, kiel ili kredas. Vi preferis esti kun viaj amikaĉoj kaj.... kaj.....
- 6.- Begoña...! Mi ripetas, ke mi estis hieraŭ kun amikoj kapitanoj. Ili parolis dum horoj pri siaj ŝipoj kaj mi pri la mia. Ni trinkis, sed ne multe.....
- 7.- Ho, jes, ne multe...! Mi parolis telefone kun iliaj edzinoj hieraŭ. Tiam ili diris al mi, ke.... Ne, mi ne povas toleri. Ĝi estas netolerebla, nepardonebla. Mi iras ĉe mia patrino. Nur tiam mi povos vivi trankvile.
- 8.- Iru, iru do, se vi volas. Jen viaj vestoj. Kaj... jen niaj paperoj. Paperaĉoj! Amleteroj!, ne vere? Legu, legu... ĉi tie, kaj ankaŭ ĉi tie....!
- 9.- Mi ne volas legi. Mi nur deziras foriri. Tiam vi estis bona, sed nun.....
- 10.- Ĉu vi ne volas legi? Mi legos, do. Iam vi skribis al mi: "Kiam vi revenos? Kiam? Mi ne povas esti feliĉa, ĉar vi estas for kaj mi pensas pri vi tage kaj nokte, ĉiam, ĉiam.... Revenu baldaŭ, mia karulo". Mia karulo! (Li ridas) Karulo....
- 11.- (Ŝi ploras) Ho, José Mari, José Mari....!
- 12.- Bone, bone... ne ploru, karulino, karulineto mia.... Venu al mi.... Mi ne estas tiel senkora, kiel vi pensas....!

~~~~~

LECCION 5ª

VOCABULARIO.-

knabo	muchacho	rapida	rápido-a	rapide	rápidamente
knabino	muchacha	facila	fácil	facile	fácilmente
profesoro	profesor	malfacila	difícil	malfacile	difícilmente
lernanto	estudiante	klara	claro-a	klare	claramente
Instituto	Instituto	angla	inglés-a (adj.)	angle	en inglés
praktiki	practicar	franca	francés-a	france	en francés
permesi	permitir	hispana	español-a	hispane	en español
komenci	empezar	perfekta	perfecto-a	perfekte	perfectamente
fini	terminar	dolĉa	dulce	dolĉe	dulcemente
kritiki	criticar	simpatia	simpático-a	simpatie	con simpatía
KIU?	quién? que	alta	alto-a	alte	altamente
iu	alguien	pli bona	más bueno	pli bone	mejor
neniu	nadie	alia	otro-a	alie	de otra manera
tiu	ese - esa	preskaŭ	casi	multe	mucho, adv.
ĉiu	cada, todo	tamen	sin embargo	ambaŭ	ambos
ĉiuj	todos	ofte	a menudo	Francujo	Francia
oni diras	se dice	malofte	rara vez	Anglujo	Inglaterra
kvankam	aunque	sufiĉe	bastante	kompreneble	desde luego
pli....ol	más.....que			se ŝi estus	si ella fuera.
tre	muy	lerni	aprender	sola	solo -a
krajono	lápiz	ĉarma	encantador-a	eleganta	elegante

- NOTAS.-

Pli .....ol - Más.....que - Pli alta ol vi - Más alto que tú.
 Pli inteligenta ol li.
 Pli rapide ol la trajno.
 Pli klare ol Johano.
 Li studas pli ol ŝi.

Malpli ...ol - Menos .....que - Malpli alta ol vi - Menos alto que tú.
 Malpli inteligenta ol li.
 Li studas malpli ol ŝi.

ADVERBIO.- Sabemos que se obtiene añadiendo una "e" al final de la raíz.

Matene kaj vespere.

Tage kaj nokte.

Li parolas angle.

Mi komprenas perfekte.

Kompreneble, John parolas angle pli bone ol mi.

Mi iras ofte al la kinejo.

Ĉiuj diras, ke vi ridas malofte.

Oni diras, ke li neniam revenos.

Ĉiuj scias, ke tiu lernanto ne estas tre studema.

Ĉu tiu libro estas via? Jes, sinjoro, kaj tiu ĉi krajono ankaŭ

Tiuj fraŭlinoj estas tre simpatiaj. Kiu estas tiu sinjoro?

Legu pli klare kaj pli laŭte, mi petas.

Ĉu iu parolis? Kiu parolis? Ĉu neniu parolis?

Ĉiuj demandas, sed neniu respondas. Tiu, kiu ne povas aŭdi, estas surda.

Tiu sinjoro aŭskultis, sed tiu ĉi ne komprenis.

Kiu ne povas paroli, estas muta. Kiu ne povas vidi, estas blinda.

Tiuj, kiuj deziras fumi, povas fumi for de tiu ĉi ĉambro.

Tiu, kiu kantas, estas mia frato. Tiu, kiu ploras, estas mia filino.

.....

INTRODUCCION AL DIALOGO

*****

Begoña habla en la cafetería con su amiga Marisa. Tema: Juanito y Begoñita, que son bastante estudiosos. Marisa es más bien inclinada a criticar.

-
- 1.- Jes, Marisa. Johaneto studas en la Bilbao-a Instituto. Kaj Begoñita en la Franca Lernejo.
- 2.- Kiu studas pli bone? Li aŭ ŝi?
- 3.- Ambaŭ studas bone. Tamen, ŝi devus studi pli. Ŝi studas malpli ol Johano. Johaneto estas pli inteligenta. Li lernas pli rapide kaj facile ol Begoñita. Matene kaj vespere, tage kaj nokte, li ĉiam preferas studi.
- 4.- Mi opinias, ke Begoñita estas ĉarma knabino. Ŝi estas bela, belega. Kaj ŝi kantas dolĉe, pli dolĉe ol sia frato. Ŝia voĉo estas klara kaj agrabla.
- 5.- Jes, sed ŝi ne studas sufiĉe. Mia filo parolas angle pli bone ol ŝi france.
- 6.- Kiu parolas angle? , ĉu Johaneto?
- 7.- Ho, jes,. Li parolas angle preskaŭ perfekte. Pli bone ol mia edzo.
- 8.- Ĉu Begoñita parolas france tiel bone kiel vi?
- 9.- Mi parolas pli bone, kompreneble, ĉar mi longe vivis en Francujo. Tamen, ŝia profesorino diras ke ŝi sufiĉe bone parolas france. Ni praktikas ofte.
- 10.- Mi kredas, ke vi devas esti tre feliĉa. Ĉar via edzo estas pli bona ol aliaj edzoj. Via filo estas pli inteligenta ol aliaj knaboj, kaj via filino estas pli bela ol aliaj knabinoj.... kaj vi estas ankaŭ pli simpatia ol aliaj amikinoj. Kvankam Marta, nia kara Marta, diras, ke.....
- 11.- Ni ne kritiku, Marisa.
- 12.- Permesu, Begoña. Malofte mi kritikis. Tamen.... mi komencis, mi finis, ĉu ne? Neniu aŭskultas nun. Ni estas solaj ĉi tie. Aŭskultu bone. Marta diras, ke vi ne estas tiel agrabla kaj simpatia kiel via edzo. Ŝi ĉiam ripetas, ke José Mari estas multe pli simpatia ol vi, kaj ke, se ŝi estus la edzino de Jose Mari..
- 13.- Silentu, Marisa. Iu venas....
- 14.- Ho, jes. Vidu. Estas Marta. Nia kara amikino Marta. Karulino, de kie vi venas.... tiel bela kaj eleganta.....

*****

VOCABULARIO

esperanto	esperanto	paĉjo	papaĉto	laca	cansado
leciono	lección	aŭto	automóvil	peza	pesado
manĝo	comida, la	ludilo	juguete	grava	importante
pano	pan	oficejo	oficina	pura	limpio
viando	carne	printempo	primavera	GE- AMBOS SEXOS	
fiŝo	pescado, pez	mansako	bolso de mano	gepatroj	padre y madre
frukto	fruta	magazeno	almacén	gefiloj	hijo e hija -s
fromaĝo	queso	Kompanio	Compañía	geedzoj	esposo y esposa
salato	ensalada	aŭskulti	escuchar	geamikoj	amigos y amigas
akvo	agua	skribi	escribir	-ISTO PROFESION - DEDICACION	
vino	vino	legi	leer	maristo	marino
lakto	leche	HAVI	TENER	komercisto	comerciante
biero	cerveza	ami	amar	dentisto	dentista
brando	coñac	porti	llevar	okulisto	oculista
telero	plato	kuiiri	cocinar	vendistino	vendedora
glaso	vaso	manĝi	comer	-ULO INDIVIDUO CARACTERIZADO POR	
kulero	cuchara	trinki	beber	karulo	querido
forko	tenedor	aĉeti	comprar	blondulino	rubia (una)
tranĉilo	cuchillo	vendi	vender	-IDO DESCENDIENTE	
kato	gato	montri	mostrar	katido	gatito
pakaĵo	paquete	viziti	visitar	blanka	blanco
pordo	puerta	doni	dar	nigra	negro
fenestro	ventana	halti	pararse	ruĝa	rojo
lito	cama	eniri	entrar	blua	azul
unu	uno	eliri	salir	verda	verde
du	dos	sidiĝi	sentarse	flava	amarillo
tri	tres	kontaĝi	contagiar	koloro	color
por	para	signifi	significar	bunta	multicolor
tra	a través de	ordoni	ordenar	hela	claro
pro Dio!	por Dios!	ekvojaĝi	emprender		
		viaĝe			
KIO? qué?	IO - algo	NENIO - nada	TIO - eso	ĈIO - todo	

-.NOTAS.-

EL ACUSATIVO.-- Decimos que está en acusativo la palabra sobre la cual recae la acción del verbo.

Tomemos una frase: ENRIQUE APRENDE ESPERANTO.

Y preguntemos: QUÉ aprende? La respuesta es: "Esperanto".

Entonces decimos que la palabra ESPERANTO, por contestar a la pregunta "QUÉ" está en caso acusativo. Y en el idioma internacional señalamos el acusativo con una "n" añadida al final de la palabra. Observe que sólo pueden tomar la "n" del acusativo los nombres, adjetivos y pronombres.

MAS EJEMPLOS: El capitán fuma la pipa. QUÉ fuma? La pipa. Por lo tanto, La pipa está en acusativo y diremos: LA KAPITANO FUMAS LA PIPON. También podemos decir, sin temor a equívocos: LA PIPON FUMAS LA KAPITANO.

Begoña amas sian filon. Sian filon amas Begoña. Begoña sian filon amas.

José Mari amas Begoñan. Li Begoñan amas. Li amas ŝin. Ŝin li amas. Ankaŭ Begoña amas lin. Si lin amas. José Mari kaj Begoña amas siajn belajn gefilojn. Ili amas ilin.

La gefiloj amas la gepatrojn. La geedzoj sin amas reciproke. Ili amas unu la alian. Mi rigardas vin. Vi legas la libron. Ĉu vi komprenas min?

Io estas sur la tablo. Nenio estas sur la seĝo. Ĉu vi vidas ion sur la tablo? Nenion mi vidas. Kio estas tio? Ĉio, kio estas sur la tablo, estas mia. Si manĝis ĉion. Kion vi deziras? Nenion, dankon.

Ĉu vi preferas vlandon aŭ fiŝon? Ni vespermanĝis salaton, fromaĝon kaj frukton.

INTRODUCCION AL DIALOGO.-

José Mari comunica a Begoña que debe marchar a embarcar y para dulcificar la noticia le trae unos regalos. Mientras tanto, la gata les da una sorpresa.

- 1.- Panjo, kie estas Marramiaŭ? Kie estas mia katineto?
- 2.- Mi ne scias, Begoñita. Eble en la kuirejo, eble en via lito....
- 3.- Vidu, panjo! Paĉjo venas. Rigardu tra la fenestro. Aŭto haltis. Paĉjo eliras el la aŭto. Li portas grandan pakaĵon. Kio ĝi estos? Ĉu donacoj por ni?
- 4.- Ne demandu. Iru kaj malfermu la pordon, por ke li eniru.
- 5.- Bonan tagon. Uf!... Mi estas laca. Tiu ĉi pakaĵo estas tre peza.
- 6.- Bonan tagon, karulo. Sidiĝu. Ĉu vi aĉetis ion?
- 7.- Jes, mi aĉetis tion ĉi.
- 8.- Paĉjo, kie estas tio?
- 9.- Io tre grava, filineto. Mi iris al Magazeno "El Corte Inglés". Mi eniris. Mi demandis al vendistino: "Fraŭlino, ĉu vi havas printempajn vestojn por infanoj". Kaj ŝi respondis: "Ni havas ĉion por infanoj, sinjoro. Ni havas vestojn, ludilojn, ĉion".
- 10.- Ĉu ili havas ankaŭ vestojn por katinetoj? Marramiaŭ estas malsana.
- 11.- Jes, karulino. Ŝi estas malsana, ĉar vi donas al ŝi multan manĝon. Ŝi manĝas tro. Kaj ŝi trinkas vian lakton.
- 12.- Ĉi-matene ŝi trinkis ankaŭ la vian. Sed mi diris nenion al vi.
- 13.- Do, la katino trinkis mian lakton, kaj vi ne diris ĝin al mi?.
- 14.- Mi ne diris ĝin, ĉar mi scias, ke Marramiaŭ havas tre puran langon. Kaj nun, ŝi estas malsana. Eble vi kontaĝis iun malsanon al ŝi.
- 15.- Begoñita, Marramiaŭ havas sian teleron kaj sian lakton. Ŝi devas trinki tie. Ne forgesu tion.
- 16.- Mi ne forgesos ĝin, panjo. Sed, kie ŝi estas nun? Kial ŝi ne aperas?
- 17.- Serĉu ĝin, kaj poste iru al la lito. Jose Mari... kion signifas tio? Kion vi aĉetis kaj kial?
- 18.- Ĉar...Ĉar mi vizitis la oficejon de la Kompanio kaj oni ordonis al mi ekvojaĝi. Baldaŭ. Eh..... postmorgaŭ, karulino.
- 19.- Mi komprenas ĝin. Mi ne povis havi vin longe.
- 20.- Begoña, vi estas edzino de maristo. Ne ploru, pro Dio!
- 21.- Ho, ne... Mi ne volas plori. Montru al mi la donacojn.
- 22.- Vidu. Mi aĉetis tiun ĉi mansakon por vi kaj la ludilojn por la infanoj..
- 23.- Panjo, paĉjo! Jen Marramiaŭ. Kaj vidu, vidu! Ŝi havas tri belajn katidojn! Ŝi havas du blankajn kaj unu nigran. Ho, ili estas belegaj, ĉu ne? Ili estas belegaj, miaj karaj katidetoj.....

NOTA: Cuando hablamos de animales cuyo sexo conocemos, podemos emplear LI o ŜI en vez de ĜI. Refiriéndose a su gatita, Begoña y Begoñita dicen "ŜI".

L E C C I O N 7^a =====

VOCABULARIO.-

frato	hermano	bezoni	necesitar	apud	junto a
fiŝo	pez	peti	pedir	vere	verdaderamente
fiŝaĵo	pescado	zorgi pri	cuidar de	mi mem	yo mismo
muso	ratón	sati	estar satisf.	dumtage	de día
mondo	mundo	malsati	estar hambri.	dumnokte	de noche
valizo	maleta				
buŝo	boca	fermi	cerrar	la plej.....	el.....
okulo	ojo	malfermi	abrir	el más, la más-de.....	
orelo	oreja				
nazo	nariz	forpeli	expulsar	la plej alta.	
vizaĝo	cara	formi	formar	la plej malalta.	
rakonto	narración	ornami	adornar		
utila	útil			ĝenerale	generalmente
luksa	lujoso	sufiĉi	bastar		
ornamita	adornado-a	sufiĉe!	basta!	la plej altkreska	
Biblio	Biblia			el(la) de mayor estatura.	
altkreska	alto				
sufiĉa	suficiente				

N O T A S

La plej bona edzino.
La plej bona el la edzinoj.
La plej bona inter la edzinoj.

La plej bona el ĉiuj.
La plej inteligenta el la klaso.
La plej bela.

La plej alta el la knaboj.
La plej alta.

La malplej kara.
La malplej kara en la vendejo.
La malplej luksa el la vendejoj.

Alta. Tre alta. Altega. Pli alta. La plej alta. .... Domo.
Bela. Tre bela. Belega. Pli bela. La plej bela. .... Knabino.
Altkreska, ktp. (de alta estatura) Knabo.
Bele. Tre bele. Belege. Pli bele. La plej bele. ....Ornamita domo.

EL Tiene el sentido de "sacar de entre muchos, de algún lugar; elegir".
Indica también el material de que algo está hecho.

El viaj libroj, mi preferas tiun ĉi.
El ĉiuj viaj amikinoj, Aliko estas la plej simpatia.
Oni forpelis lin el la domo.
Rakonto el la Biblio.
Koliero el perloj.

TAGE - NOKTE.- DUMTAGE - DUMNOKTE.- Ĝenerale, "tage - nokte" sufiĉas.

Observe la diferencia entre FIŜO y FIŜAĴO. "Pez" - "Pescado".

Ili havis du panojn kaj kvin fiŝojn. Tenían dos panes y cinco peces.
Ili manĝis fiŝaĵon. Comieron pescado.

INTRODUCCION AL DIALOGO.-

Jose Mari, Begoña kaj Begoñita alvenas aŭtomobile al Santander, kie Jose Mari enŝipiĝos (embarcará). Ĉe la kajo (en el muelle) ili renkontas la ŝipkuiriston.

(Ruido de motor de coche deteniéndose)

- 1 .- Haltu ĉi tie, mi petas. (Frenazo, puertas que se abren, etc.)
- 2 .- Ĉu ni alvenis al Santander, paĉjo?
- 3 .- Jes, Begoñita, ni alvenis. Jen la maro. Kaj jen mia ŝipo. Ĝi estas la plej bela el ĉiuj, ĉu ne, filineto?
- 4 .- Ho, jes. Ĝi estas pli bela ol tiu malnova ŝipeto. Paĉjo, ĉu vi amas vian ŝipon pli ol panjon kaj min?
- 5 .- Ne demandu tion al via patro. Eble li respondos "jes".
- 6 .- Begoña... mi petas. Certe, mi estas la plej feliĉa kapitano el la mondo. Jes, mia ŝipo estas la plej bela el ĉiuj. Kaj mia edzino la plej bela edzino. Kaj mia filineto.... la plej inteligenta lernantino en la Franca Lernejo. Ĉu mi forĝesis ion?
- 7 .- Ah, paĉjo. Ne forgesu mian donacon. Paĉjo, kiu venas tie?
- 8 .- Li estas Petro, nia kuiristo. Bonan tagon, Petro. Kiel vi fartas?
- 9 .- Bone, dankon. Bonan tagon, sinjorino.
- 10.- Paĉjo, Petro estas tre malbela. Eble pli malbela ol onklo Karlo.
- 11.- Begoñita, ne diru tion al via patro. Karlo estas lia frato.
- 12.- Panjo, vi ĉiam diras ke onklo Karlo estas la plej malbela el la familio, kaj paĉjo la plej bela.
- 13.- Ĉu vi vere diras tion, Begoña? Mi dankas vin.
- 14.- Mi ĉiam diras ke vi estas la plej.... (Maullido) Kio estas tio?
- 15.- Ĝi estas mia donaceto, paĉjo. Mia blanka katido. La plej bela el ĉiuj. Ĉu vi ne volas havi belan katon en via ŝipo? Rigardu, kiel li fermas la okulojn kaj malfermas la buŝon. Li malsatas, mia kate-to. Li forpelos ĉiujn musojn el via ŝipo.
- 16.- En mia ŝipo ne ekzistas musoj!! Vi reportos ĝin al Bilbao, ĉu ne, Begoña?
- 17.- Kapitano, se vi permesas... Mi kredas, ke tiu ĉi kato estos tre utila en mia kuirejo. Mi mem zorgos pri ĝi.
- 18.- Ho, dankon, Petro. Vi estas la plej bona kaj bela maristo en tiu ĉi ŝipo. Zorgu bone pri li. Li nur trinkas lakton kaj manĝas fiŝaĵon. Dumnokte, li devos iri al la lito de mia patreto por dormi kun li.
- 19.- Ho, ne; filineto! Li ne dormos kun mi, sed kun Petro, kiu estas la plej bona kaj bela maristo en tiu ĉi ŝipo. Ĉu ne, Petro?.

~~~~~

LECCION 8º

=====

VOCABULARIO.-

Dio	Dios	mirinda	maravilloso	ŝargi	cargar
hejmo	hogar	kara	querido, caro	okazi	ocurrir
domo	casa	unika	único	esper	tener esper.
urbo	ciudad	riĉa	rico	fari	hacer
strato	calle	nova	nuevo	rompi	romper
naskiĝo	nacimiento	longa	largo	detru	destruir
festo	fiesta	larĝa	ancho	promeni	pasear
koliero	collar	tra	por, a través	revi	soñar despiert.
juvelo	joya	gaje	alegre-e de	sonĝi	soñar
vendejo	tienda	kune	juntamente	inviti	invitar
tempo	tiempo	se	si (condic.)	celebri	celebrar
morgaŭ	mañana	tiel	así, tan	ricevi	recibir
postmorgaŭ	pasado mañ.	mi ŝatus	me gustaría	ŝati	gustar de
posttagmeze	a la tarde	ĉu vi ne ŝatus?		ĉu vi ne ŝatas?	
momento	momento	no te gustaría?		no te gusta?	
ĉi-momente	ahora				
num	ahora				
anstataŭ	en vez de	ĉu vi ne hontas? →		honti	avergonzar
adiaŭ	adiós				no te avergüenzas?

NOTAS

VERBO - CONDICIONAL.-

Se mi havus tempon, mi lernus esperanton.
 Se mi estus riĉa, ĉio estus mirinda.
 Se vi volus, ni irus al Parizo.
 Se vi povus, ni multe vojaĝus.
 Se tio estus mia devo, mi farus ĝin.

Se vi amus min, mi estus la plej feliĉa el la viroj.
 Se li amus min, mi estus la plej feliĉa el la virinoj.

Kiel granda estas via domo! Qué grande es su casa!
 Kiel bela estas ŝia filino! "
 Kiel rapide kuras tiu hundo! "
 Kiel malrapide alvenis la trajno! "

Li ridas kaj parolas samtempe. Je la sama tempo. En la sama tempo.
 Ni promenis longe tra la parko. La infanoj kuras tra la domo.
 Longe mi atendis vin. Dum longa tempo. Pardonu, ke mi parolis tiel longe.

La urbo havas longajn, larĝajn stratojn.

~~~~~

INTRODUCCION AL DIALOGO.-

Begoña legas leteron de José Mari, kiun ŝi ĵus ricevis.
Kaj ŝi skribas sian respondon, sed.....

- 1 .- "Mia kara. Hieraŭ nokte ni alvenis al Nov-Jorko. Ĉi matene ni komencis ŝarĝi kaj nun, posttagmeze, mi povas skribi al vi leteron.

Kiel vi fartas, karulino? Mi esperas, ke la infanoj kaj vi fartas bone. Ni celebros postmorgaŭ la datrevenon de via naskiĝotago, sed ni estos malproksime unu de la alia. Mi ŝatus esti hejme kun vi. Se mi povus flugi al vi.... kiel rapide mi farus ĝin, kaj kiel gaje!.

Ni promenus matene tra la stratoj de Bilbao kaj mi aĉetus por vi la plej belan kolieron. Ha, se mi estus postmorgaŭ apud vi. Tamen, estas pli bone ne revii. Postmorgaŭ, dum vi vespermanĝas kun niaj gefiloj, mi invitos miajn amikojn kaj kune celebros vian naskiĝotagon. Sed, kredis min, Begoña, mi preferus esti kun vi, apud vi....."

- 2 .- "Mia kara José Mari: Mi ricevis vian leteron. Hodiaŭ mi festas mian naskiĝotagon. Certe, se mi estus tie, en Nov-Jorko, mi povus vidi kiel vi kaj viaj amikaĉoj celebras la datrevenon de mia naskiĝotago. Mi bone konas vin. Eble en tiu ĉi momento vi estas kun ili.

Ĉu vi ne hontas? Anstataŭ aĉeti tiun belan kolieron por mi, vi trinkas kun viaj amikoj. Ha, se mia patrino povus vidi vin! Kion ŝi pensus! Kion ŝi dirus! Adiaŭ. Trinku bone."

- 3 .- Panjo, ĉu vi skribas leteron al mia patreto? Ĵus alvenis junulo, kiu portis pakaĵeton el juvelvendejo. Jes, ne rigardu al mi tiel. ... Jen estas la pakaĵo. Ĝi estas por vi, panjo.

- 4 .- OOOh! Kiel belega koliero! Rigardu, filineto! Donaco de via patro! Ĝi estas mirinda.....

- 5 .- Kiu? Paĉjo?

- 6 .- Ne. La koliero.... Bone ankaŭ via patro, ankaŭ li estas mirinda. Legu, legu, Begoñita: Via patro skribis ĉi tie: "Malgranda juveleto por mia vera, unika juvelo". Oh, karulo! (Ŝi ploras kaj ridas samtempe). Mia Dio, kie estas mia letero? Mi volas rompi ĝin, detrui ĝin....!

- 7 .- Panjo, ĉu vi estas la juvelo de paĉjo?

~~~~~

Mi

ESPERANTON

LECCION 9*

=====

VOCABULARIO

fingro	dedo	montri	enseñar	riski	arriesgar
botelo	botella	kisi	besar	dikti	dictar
glaso	vaso	kiseti	besar	timi	temer
viro	hombre	kuri	correr	sin ĵeti	echarse
bandito	bandido	fali	caer	sin savi	salvarse
lumo	luz	atendi	esperar		
savilo	salvavidas	atenti	poner atención		
brako	brazo	alporti	traer	sin razi	afeitarse
kruro	pierna	kudri	coser	sin lavi	lavarse
semajno	semana	miaŭi	maullar	sin kombi	peinarse
monato	mes	forporti	llevar	ĵus	acabar de
jaro	año	direkti	dirigir	tuj	en seguida
kliniko	clínica	preni	coger, tomar	terure!	es terrible!
hospitalo	hospital	lasi	dejar	dank'al Dio	gracias a Dios
doktoro	doctor	resti	quedarse	preskaŭ	casi
boato	lancha, bote	forlasi	abandonar	nur	solamente, solo
bonsorta	afortunado	ĵuri	jurar	kiso	beso
dekstre	a la derecha	hiki	hipar	kiseto	besito
ebria	ebrio	razi	afeitar	montrofigro	dedo índice

NOTAS - VERBOS REFLEXIVOS

Mi lavas min. Mi kombas min. Begoña kombas sin.
Vi lavas vin. Vi kombas vin. Ĥi kombas sian filinon. Ĥi kombas ĥin.
Li lavas sin. Ĥi kombas sin.
Ni lavas nin. Ni kombas nin. Mi razas min matene.
Ili lavas sin. Ili kombas sin. Ĉu vi razas vin vespere?

Ĉu vi atendas iun? Jes, mi atendas mian amikinon.

Ĉu vi esperas, ke Ĥi venos? Kompreneble, mi esperas tion.

Atentu! Tie Ĥi venas.

-ILO.- Instrumento, herramienta.
Ludi - ludilo. kudri - kudrilo. flugi - flugilo.
Jugar-juguete. coser - aguja. volar - ala.

Ĵus.- Se traduce por ACABAR DE.

Mi ĵus alvenis. Acabo de llegar.
Li ĵus forlasis la klinikon. Acaba de dejar la clínica.
Via amiko ĵus foriris. Tu amigo acaba de irse.

Tuj .- En seguida.

Li tuj alvenos. El llegará en seguida.
Ni tuj manĝos. En seguida comeremos.
Ni tuj komencos la lecionon. En seguida empezaremos la lección.

Ĵus y Tuj son dos palabras utilísimas para dar precisión a las formas simples del verbo. Lernu ilin bone!

FOR.- Fuera, lejos. A veces se une con verbos, a los que modifica.
Foriri - marcharse. Forlasi - abandonar.
Foraj landoj - Países lejanos. For de Ĥi tie! Fuera de aquí!

INTRODUCCION AL DIALOGO.-

Estamos en Nueva York, a bordo del buque mandado por José Mari. Pedro, el coninero, vuelve al barco alegrillo. Persigue a su gato y cae al agua. José Mari se arroja al agua y le salva, a costa de romperse un brazo.

- 1.- (Voĉo) Petro, vi estas ebria. (Ruido de grúas y sirenas).
 - 2.- Kiu? Mi, ebria? Mi ridas. Se mi estus ebria, mi ne povus kanti. "La donna e mobile..." Hik! Nu, mi estas ebria. Petro, iru tuj al la lito. (La kato miaŭas) Kiu miaŭas? Ĉu vi, amiko?.
 - 3.- Iru, iru dormi!
 - 4.- Aaah! estas mia katido. Mia kara katideto! Vi trinkos tuj vian lakton. Venu, Aleksandro, kisetu vian mastron! Venu, venu..... Ne kuru for.
 - 5.- Petro! Ĉu vi trinkis denove? Kio okazas nun? Venu tuj!
 - 6.- Kapitano...! Terure! Mi vidas... unu, du, tri katetojn. Sed mi nur trinkis du botelojn. Kiu el ili estas mia vera kato? Aleksandro, bandito, atendu min. Ne forkuru! (La kato kuregas kaj Petro kuras poste).
 - 7.- Petro, haltu! Ne kuru post la kato! Vi falos al la akvo! Haltu!
 - 8.- (Golpes. Gritos. Al final, chapuzón).
 - 8.- Oh, kio okazis?
 - 9.- Viro falis en la akvon! Tuj. Alportu lumojn! Ĵetu savilon! Tie, tie li estas. La akvo portas lin for!.
 - 10- Kapitano, ne! Ne ĵetu vin! (Zambullida). La kapitano ĵetis sin al la akvo! Direktu la lumon al li! Tie, tie li estas! Li prenis Petron. Ili sin savos, dank'al Dio.
 - 11- Rigardu. Tie venas boateto. Jes, dank'al Dio, ili sin savis.
- ~~~~~
- 12- Kapitano.
 - 13- Bonan tagon, doktoro.
 - 14- Hieraŭ nokte vi preskaŭ perdis la vivon. Vi rompis vian dekstran brakon. Ankaŭ vi ricevis fortan baton en via maldekstra kruro. Almenaŭ dum unu semajno vi restos en la kliniko. Certe, vi savis la vivon al via maristo. Kaj vi riskis la vian.
 - 15- Kiel li fartas, doktoro?
 - 16- Pli bone ol vi, kapitano. Li estis bonsorta. Petro ĵus forlasis la klinikon. Li volis aĉeti lakton por sia kato. Kaj li ĵuris, ke li neniam trinkos vinon denove.
 - 17- Ni ne scias, ĉu kredi aŭ ne kredi lin. Se li diras la veron..... Doktoro, mi ĵus diktis leteron por mia edzino en Hispanio. Aŭskultu tion, kion mi diras al ŝi: "Mi estas en kliniko, sed ne timu. Okazis nur, ke mi rompis al mi la montrofigron de la dekstra mano kaj mi ne povas skribi, kaj....."

~~~~~

L E C C I O N 10
=====

REVISION.-

La base estructural del esperanto es la raíz, que representando una idea abstracta, queda convertida en término concreto mediante la adición de partículas que tienen un valor invariable. Estas partículas pueden ser terminaciones, afijos o sufijos.

Tomemos como ejemplo:

<u>RAIZ</u>	<u>PARTICULA</u>	<u>ESPERANTO</u>	<u>ESPAÑOL</u>	<u>ASI FORMAMOS EL</u>
am-	-o	amo	amor	nombre
	-a	ama	amoroso-a	adjetivo
(idea abs-	-e	ame	amorosamente	adverbio
tracta re-				
lativa a	-i	ami	amar	Verbo infinitivo
"amor".)	-as	amas (mi, vi...)	amo, amas etc.	presente
	-is	amis	amé, amaba	pasado
	-os	amos	amaré, amarás	futuro
	-us	amus	amaría, etc	condicional
	-u	amu!	ama! que ame	(imperativo subjuntivo)

Conocemos también algunos sufijos y afijos, entre ellos:

- EJO. Indica "lugar donde". Lernejo - preĝejo - kuirejo. (Notu: La Eklezio)
- ISTO. Profesión, dedicación. Maristo. Laboristo. Esperantisto.
- ULO. Individuo caracterizado por: Nigrulo, riĉulo, nigrulino, riĉulino.
- MAL-. Idea contraria. Malgranda. Malbela. Malriĉulo. Malfortulo.

Tales partículas tienen también valor como palabras propias. (Ili estas memstaraj vortoj). Combinándolas o añadiéndolas las terminaciones que correspondan, dan origen a nuevas palabras:

KUN Con kune - juntamente. kunaj - juntos.
Ili venis kune (aŭ kunaj).

EN En, Dentro de Eniri - Entrar (Eliri - Salir)
Eniro - Entrada (Eliro - Salida)

MAL- La malo - Lo contrario. Male - contrariamente
(La Kontraŭo Kontraŭe.)

COMPARATIVOS

TIEL ..... KIEL.-   Tan ..... Como.

Ĉu vi estas tiel alta kiel Petro?
Ne, Mi ne estas tiel alta kiel li.
Ĉu Petro kantas tiel bele kiel Begoñita?
Ĉu vi venas al la klaso tiel ofte kiel mi?

PLI .....OL. - MALPLI.....OL. - Más ...que. Menos... que.

Ĉu vi estas pli alta ol Petro?
Ĉu la pordo estas pli granda ol la fenestro?
Mi estas malpli alta ol Petro.
La fenestro estas malpli granda ol la pordo.

Begoñita estas pli malalta ol Begoña.
 Kiu estas pli alta, li aŭ ŝi? Pli malalta? Pli proksima al
 la pordo? Al la muro? Al la fenestro?

LA PLEJ..... EL.- LA MALPLEJ..... EL.- El más.....de - El menos..de
 La más.....de - La menos..de

Ŝi estas la plej bela. Ŝi estas la plej bela el ĉiuj.
 José Mari estas la plej juna el la gefratoj.
 Londono estas la plej granda urbo, kiun mi vizitis.
 Ŝi estas la plej bela virino, kiun mi konas. La plej bela el
 ĉiuj.

ACUSATIVO

=====

La panisto faras panon. La patrino amas la infanon. Li venas.

En las dos primeras frases, la acción pasa del sujeto (panisto patrino) al objeto gramatical de la frase (panon - infanon). En la tercera frase (li venas), la acción del verbo veni no pasa.

Llamamos Transitivos a los verbos en que la acción pasa del sujeto al objeto gramatical de la frase, e intransitivos a los verbos que no producen este paso. (Compare: Pasar = transitar).

Del "objeto gramatical" de la frase decimos que está en caso acusativo y que es el complemento directo de la misma.

A este complemento directo le añadimos en esperanto una "n" final. La panisto faras panonn. La patrino amas la infanonn.

Esto nos da una gran libertad de construcción en la lengua internacional:

Petro prezentis Paŭlon al Karlo. Paŭlon prezentis Petro al Karlo. Al Karlo Petro prezentis Paŭlon.

Mi vidas ion. Kion? La mirindajn nubojn. Mi vidas nenion. Nenion mi vidas.
 Mi vidas iun. Kium? Vian belan fratino. Mi vidas nenium. Nenium mi vidas.
 Iu vidis min. Neniu vidis min. Kiu vidis vin? Neniu. Kiun vidis vi?

~~~~~

Para indicar la dirección "a donde", podemos decir:

Mi iras AL Parizo.
 La birdo flugis AL la ĝardeno.
 La infano iras AL la lernejo.

AL nos indica que vamos hacia un lugar determinado, pero no dice si llegamos o no.

ACUSATIVO DE DIRECCION.-

Añadimos una "n" a la palabra que indica el lugar "a donde":

La birdo flugis en la ĝardenon. (Ĝi eniris).
 La knabo iras en la lernejon. (Li eniras).

Flugi en = enflugi. La birdo enflugis en la ĝardenon.
 Iri en = eniri. Eniru en mian ĉambron. Eniru mian ĉambron.
 Mi venis al Parizo. Mi venis Parizon.

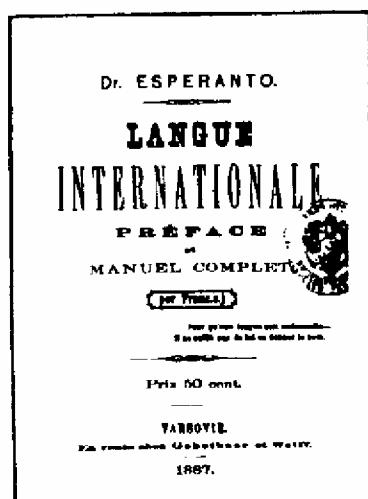
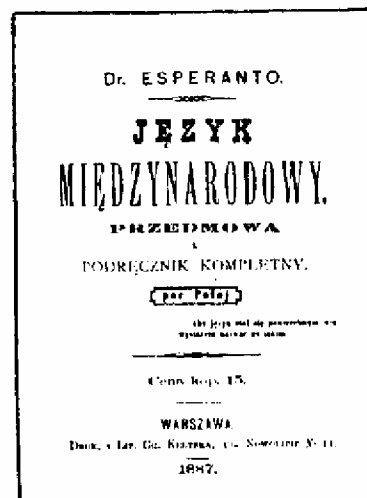
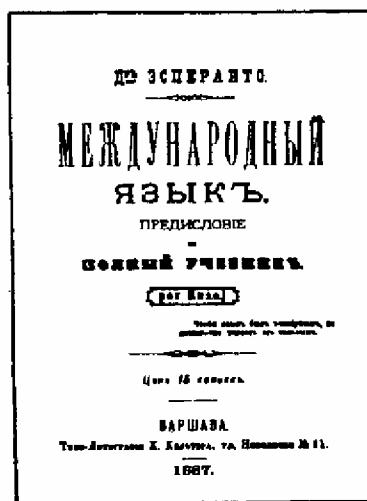
Se usa el acusativo de direcció con verbos que indican movi-
miento hacia, y no movimiento desde:

Mi venas de Parizo.
 Mi iras Parizon.

No hay acusativo de direcció después de "al" y "ĝis".

Mi iras al Parizo. Ni vojaĝis kune ĝis Parizo.
 Mi iras tien. Iru nenien! Dekstren! Maldekstren!
 La kato kuras sub la liton. Ĝi kuras sub la lito.
 Li sin ĵetis al la akvo. Li sin ĵetis en la akvon.

~~~~~

La unuaj lernolibroj de Esperanto: por Rusoj, Poloj, Francoj, Germanoj.

VOCABULARIO

timo	temor, miedo	salti	saltar	subite	de repente
bato	golpe	flegi	cuidar enfermos	okazas, ke	sucede, que..
vundo	herida, la	timi	temer	ŝajnas, ke	parece, que..
mensogo	mentira	timiĝi	asustarse	pere de	por medio de
ĉielo	cielo	ektimi	asustarse	dum	mientras
permeso	permiso	rompi	romper	duonhoro	media hora
flegistino	enfermera	rompiĝi	romperse	ĉiutage	cada día
trankvila	tranquilo	vundi	herir	oni	se (impers.)
frue	temprano	vundiĝi	herirse	oni diras, ke	se dice que
akcidento	accidente	levi	levantar	finfine	al fin
fianĉo	novio	leviĝi	levantarse	jam	ya
estis nokte		paliĝi	palidecer	for de	lejos de
era de noche.				kia malfeliĉo!	
estis malvarme		bedaŭri	lamentar	qué desgracia!	
hacia frío.		rakonti	contar, narrar	kia hundego!	
		naĝi	nadar	qué perrazo!	
eĉ -- hasta (ponde- rativo).		preĝi	rezar	ek- aoción.	
		ŝajni	parecer	indica comienzo de la	
eĉ la katoj dancis.		vundita	herido (adj.)	ekplori - romper a llorar.	
hasta los gatos bailaron.				grave gravemente	

NOTAS.-

-IĜI. Afijo verbal = hacerse, volverse, ponerse.....

paliĝi - ponerse pálido - palidecer. malsaniĝi - malsaniĝo
doktoriĝi - doctorarse. noktigi - noktigo

Dum somero (dumsomere) tagiĝas frue kaj noktigas malfrue.

Podemos emplear IĜI como verbo independiente:

Li iĝis doktoro - Li doktoriĝis - Li fariĝis doktoro.
Ili iĝis gefianĉoj dum la festoj.
Ili gefianĉiĝis dum la festoj.
Ili fariĝis gefianĉoj dum la festoj.

~~~~~

-VERBO - FORMAS COMPUESTAS.-

Para formar el Presente Continuo usamos como auxiliar el verbo ESTI y añadimos la terminación -ANTA al verbo conjugado.

Mi estas fumanta.	<u>Nun</u> , mi estas fumanta cigaredon.
Mi estis fumanta.	<u>Kiam Karlo alvenis</u> , mi estis fumanta.
Mi estos fumanta.	<u>Kiam Karlo foriros</u> , mi estos fumanta.

Puesto que -anta es un adjetivo verbal (termina en -a), hemos de ponerlo en plural cuando corresponda:
Ni estas fumantaj - Vi estas fumantaj - Ili estas fumantaj.

También podemos convertir esta terminación en adverbio: -ANTE

Fumante, mi atendis vin. Kantante, ili forpelis la timon.

Eĉ ŝtonojn mi trovis en la supo. Eĉ levi la manon mi ne povas.
Hasta piedras encontre en la sopa. No puedo ni siquiera levantar la mano.

José Mari vundiĝis. Li estas vundita. Li estas vundito. En la hospitalo estas multaj vunditaj maristoj. Estas multaj vunditoj tie. Ili baldaŭ resaniĝos.

INTRODUCCION AL DIALOGO.-

Begoña recibe una carta de su esposo, dándole una versión tranquilizadora del accidente sufrido. Pero minutos más tarde, le llega una llamada telefónica de una amiga, la cual le hace un relato más alarmante que la misma realidad.

- 1.- Begoña, mia kara: Mi estas en hospitalo, sed ne ektimu. Okazis nur ke mia fingro rompiĝis dum laboro. Ne timu, karulino. Mi estas skribanta al vi pere de flegistino, ĉar mia vundita fingro ne permesas al mi skribi. Mi estas aŭskultanta la radion, dum mi diktas tiun ĉi leteron. La flegistino, kiu estas bela kaj simpatia, estas ridanta. Ŝi diras, ke mi povus leviĝi kaj kuri al mia ŝipo, se mi volus. Kaj mi ne povas eĉ levi la plumon!
- 2.- Mi bedaŭras, ke mi mem ne povas skribi. Estas varme ĉi tie. Baldaŭ mi leviĝos kaj povos promeni tra la ĝardeno de la hospitalo. Trankviliĝu, karulino. Mi skribos al vi ĉiutage. Kisojn de
Jose Mari.

(Suenta el timbre del teléfono).

- 3.- Ho, Begoña.... Ĉu vi aŭdas min bone? Hieraŭ nokte mi estis parolanta kun amikino, kies edzo estas en Nov-Jorko, kun José Mari. Kia malfeliĉo! Li grave vundiĝis, ĉu ne? Ŝi rakontis ĉion al mi. Ŝia edzo skribas, ke José Mari estas grave vundita, en hospitalo. Ili estis parolantaj kiam la akcidento okazis.

Subite, viro falis en la maron. Estis nokte. Estis malvarme. Oni vidis nenion.... tiam, via edzo saltis en la akvon. Li estis serĉanta la mariston dum duonhoru, en la akvo. Kaj finfine via edzo savis lin. Tamen, ŝajnas ke José Mari ricevis kelkajn fortajn batojn dum li naĝis. Nu! Begoña.....Ĉu vi ne estas aŭskultanta.....? Respondu....!

(Sonido de teléfono al colgar)

- 4.- Ho, mia Dio, mia Dio...! José Mari.....
- 5.- Panjo, vi paliĝis. Kial vi paliĝas, panjo? Kio okazis?
- 6.- Preĝu, filineto, preĝu kun mi. Patro nia, kiu estas en Ĉielo....

~~~~~

Mi estas skribanta	=	Mi skribas	
Mi estas aŭskultanta	=	Mi aŭskultas	UZU ĈIAM
Ŝi estas ridanta	=	Ŝi ridas	LA SIMPLAJN
Ili estas parolantaj	=	Ili parolas	FORMOJN!!!!
K.T.P.	=	Etc.	

~~~~~

VOCABULARIO.-

naĝanto	nadador	re-	repetición	sankta	santo-a
naĝisto	nadador	reveni	volver	senlaca	incansable
kantisto	cantante	ripozi	descansar	ĉarma	encantador
pentristo	pintor	fiŝkapti	pescar	kompleta	completa
inspektoro	inspector	akompani	acompañar	ĵaluza	celoso
ebriulo	borrachó	plibonigi	mejorar	terura	terrible
paco	paz	pliboniĝi	mejorarse	stulta	tonto
premio	premio	apogi	apoyar	fama	famoso
bastono	bastón	kuniĝi	unirse	honora	honorable
arbo	árbol	klarigi	aclarar, expli	pacienca	paciente
parko	parque	dubi	dudar (car.	pola	polaco
ŝinko	jamón	navigi	navegar	itala	italiano
		atingi	alcanzar		
hejmo	hogar	ŝati	gustar, apre-	Kia? -	qué clase de?
hejme	en el hogar	plaĉi	gustar (ciar.	Tia -	tal, semejante
hejmen	al hogar	ĝis	hasta	Por ke	vi manĝu. -
		ĝis la!	adiós!		para que tú comas.

-NOTAS.-

-IGI. Hacer, volver, poner... a otro u otra cosa, lo que indique la raíz:

Vi timigis la infanon. - Asustaste al niño.
 Manĝigu la infanon! - Haz que el niño coma.
 Mi lernas esperanton. - Aprendo esperanto.
 Mi lernigas esperanton. - Enseño esperanto.

Mi estas naĝanta = Mi naĝas. Estoy nadando. Nado.

Añadiendo la "o" característica del nombre a "naĝant-" podemos hacer un nombre, como ya sabemos: naĝanto - nadador, el que nada.

De la misma forma tendremos:

kantanto - cantante
 dormanto - durmiente
 parolanto - el que habla

Estos nombres designan al que está ejecutando la acción. En cambio, para el que ejecuta la acción profesionalmente tenemos la terminación -isto, que ya conocemos: naĝisto - futbolisto - etc.

La kantanto estas mia frato. Ĉu via frato estas kantisto?
 La Kantistoj de nia Opero estas mondfamaj.
 Ankaŭ la kantistinoj.
 La naĝantoj estis junaj kaj la naĝistinoj estis tre belaj.
 Niaj naĝistoj atingis (aŭ gajnis) honorajn premiojn en la Olimpikoj.

ĜIS - Hasta. Indica distancia en el tiempo o en el espacio:
 Akompanu min ĝis la trajno. Venu kun mi ĝis mia domo.
 Ĝis morgaŭ! Ĝis la revido! Ĝis la!

Después de ĜIS (igual que después de AL) nunca hay acusativo.

ŜATI - Apreciar, gustar de, gustar.
 Mi ŝatas lin. Mi ne ŝatas tiujn librojn.
 Mi ne ŝatas tiajn librojn. Mi ne ŝatas tro kukojn.

INTRODUCCION AL DIALOGO.-

El padre de José Mari, antiguo capitán, está tranquilizando a Begoña. En este momento llega José Mari sin previo aviso. Viene de Nov-Jork.

- 1.- Jes, Begoña. Mi estis parolanta kun la inspektoro de la ŝipkompanio, kaj li klarigis al mi, ke via edzo estis naĝante por elkap-ti ebruilon.
- 2.- Dank'al Dio, patro. Sed ŝajnas ke José Mari fartas jam bone. Eble tro. Aŭskultu, aŭskultu lian leteron.....

"Baldaŭ mi flugos al Bilbao. Nun, mi estas ripozanta sub la grandaj arboj en la parko de la hospitalo. Dank' al mia flegistino Nicky, kiu ĉiam estas akompananta min, mia vundo pliboniĝas. Nicky ridas pri mi. Ŝi estas ĉiam ridanta. Ŝi diras, ke eble mi estas bona naĝanto, sed, tute certe, ne bona malsanulo. Apogante min sur Nicky, mi povas marŝi ĝis la parko.

Tie kuniĝas la fumantoj. Estas inter ili itala kantisto kaj pola pentristo, ambaŭ tre agrablaj. Ni multe diskutas. Nicky diras, ke ni estas pli bonaj parolantoj ol kantantoj. Mi respondas ke, kontraŭe, ŝi estas senlaca parolantino kaj senpacienca aŭskultantino. Fakte, ŝi estas ĉarma, vere ĉarma virino...."

Jen la letero de via modela filo. Ĉu vi aŭdis? "Ŝi estas ĉarma". Tia virino ne plaĉas al mi. Verŝajne, ŝi estas kvazaŭ la bastono, kvazaŭ la apogo de via fileto. Se li ne revenos baldaŭ, mi mem iras al Nov-Jorko. Mi ne ŝatas tiun Nicky. Ne, ŝi ne plaĉas al mi.

(Bruo ekstere. Pordo malfermiĝas. Eniras José Mari).

- 3.- Nu, karulino, kie vi estas..? Via edzo revenas hejmen. Laca, sed kontenta. Kisu min, Begoña. Bonan tagon, patro. Ĉu bone?.
- 4.- Haltu, filo. Unue, klarigu kiu estas Nicky. Begoña estas ĵaluza.
- 5.- Ĉu vi vere estas ĵaluza?
- 6.- Vi ja paroladis pri tiu Nicky en ĉiu letero!
- 7.- Edzineto.... Jen foto de mia kara, neforgesebla Nicky.
- 8.- Ĉu "tio" estas Nicky?
- 9.- Pardonu. Ne diru "tio". Diru: "Ĉu tiu sinjorino estas Nicky?"
- 10.- Ho, ŝi estas ege malbela kaj maldika. Kaj... kaj.....
- 11.- Kaj bona, afabla, bonkora. Kaj kiam mi malsatis kaj soifis, ŝi kuris al la kuirejo kaj alportis ŝinkon kaj vinon por mi.
- 12.- Ho, pardonu min; mi ne scias, kion mi estas diranta. Mi ankaŭ havas ŝinkon kaj vinon. Atendu momenteton. Mi tuj revenos.
- 13.- Filo... Diru al mi la veron. Ĉu tiu estas via Nicky? Tiel malbela?
- 14.- Patro! Ĉu vi ankaŭ dubas pri mi?
- 15.- Tute ne, filo, tute ne. Iru, iru al via edzino... (José Mari foriras). Strange! Tiu filo mia ŝajnas stulta! Kiaj flegistinoj estas en la Marista Hospitalo de Nov-Jorko, kiam mi navigis!.

~~~~~

VOCABULARIO.-

haveno	puerto	sidi	estar sentado	verŝajne	al parecer
plaĝo	playa	kuraĝo	valor	ne gravas	no importa
strando	playa	kuraĝigi	animar	frue	temprano
teraso	terraza	efiki	ser eficaz	frumatene	de mañana
trinkaĵo	bebida, la	plori	llorar	unua	primero-a
cigaredo	cigarrillo	plorigi	hacer llorar	severe	severamente
vorto	palabra	morti	morir	duoble	doblemente
konduto	conducta	mortigi	matar	viviga	vivificante
kuracisto	médico	sin mortigi	suicidarse	mortiga	mortal, q. mata
doktoro	doctor	mortigi	matarse	troa	excesivo-a
kutimo	costumbre	oferi	ofrecer	ĝuste	precisamente
		konduti	conducirse	da	de (cantidad)
		alproksimigi	acercar	laŭkutime -	
trinkinte -		moki pri	burlarse de	según costumbre.	
		krii	gritar	glaso de akvo -	
después de		supozi	suponer brar)	vaso para el agua.	
haber bebido.		kutimi	soler, acostum	glaso da akvo -	
		sin bani	bañarse	vaso (lleno) de agua.	

A) NOTAS.- VERBO - FORMAS COMPUESTAS

Las formas simples del verbo expresan el tiempo (presente, pasado o futuro) en que la acción se realiza, pero - a excepción del presente - no indican por sí mismas el momento en que esta acción tiene lugar.

Podemos sin embargo fijar este momento con la ayuda de otras palabras:

ĵus	hace un instante.	Li ĵus alvenis.
tuj	en seguida.	Ŝi tuj foriros.
baldaŭ	pronto.	Ili baldaŭ kantos.
num	ahora.	Ni ne fumus nun.

B) Fijamos también este momento utilizando las formas compuestas del verbo, algunas de las cuales ya hemos visto en la lección 11. Estas formas nos muestran:

UN MOMENTO DETERMINADO:

- 1.- Presente (nun)
- 2.- Pasado (tiam)
- 3.- Futuro (tiam)

UNA ACCION QUE EN DICHO MOMENTO:

- a) Tiene lugar.
- b) Ha tenido lugar ya.
- c) Ha de tener lugar.

Podemos hacer las siguientes combinaciones: 1 -abc. 2 -abc. 3 -abc.

Supongamos que la acción es LEER y que yo soy quien lee. Formaremos los tiempos compuestos con el auxiliar ESTI, así:

1.- Presente (nun)	Mi estas	a) leganta. Estoy leyendo.
		b) leginta. He leído.
		c) legonta. He de leer. (Voy a leer)
2.- Pasado (tiam)	Mi estis	a) leganta. Estaba leyendo.
		b) leginta. Había leído. (leer.
		c) legonta. Había de leer. (iba a
3.- Futuro (tiam)	Mi estos	a) leganta. Estaré leyendo.
		b) leginta. Habré leído. (leer.
		c) legonta. Habré de leer. (iré a

El momento determinado ("tiam" en el ejemplo), puede fijarse de infinidad de maneras:

A las cinco de la tarde. Cuando tú llegaste. Mientras él trabajaba. etc.

TENCA PRESENTE que es más importante comprender este mecanismo sencillísimo del tiempo compuesto en esperanto, que traducir estas formas del español al idioma internacional o viceversa.

PRACTIQUE los tiempos compuestos, de palabra y por escrito con verbos usuales y expresivos, como manĝi, trinki, paroli, fumi, labori, etc.

RECORDEMOS, sin embargo, que LOS TIEMPOS SIMPLES (mi legas legis - legos) son suficientes para expresarnos con exactitud, tal como señalamos al principio de estas NOTAS. = (apartado A).

INTRODUCCION AL DIALOGO

José Mari kaj Begoña sidas sur hotel-teraso, en Lequeitio. Ili rigardas la havenon kaj la strandon. Apud ili, sur la tableto, li-broj kaj trinkaĵoj.

- 1.- Ĉu vi estas leganta mian revuon, José Mari? Vi legas ĝin?
- 2.- Ne, mi estas leginta ĝin. Mi ĵus legis ĝin. Nun mi estas fumonta. Nu! mi fumos tuj, se mia pipo aperas.
- 3.- Vi ĉiam perdas ĝin.... Kie vi lasis ĝin? Kiam vi estis leganta, la pipo estis tie - ĉi. Jes, ĝuste antaŭ nia baniĝo. Kiam ni estis nin banontaj.
- 4.- Ne gravas. Mi fumos cigaredon.
- 5.- Ne fumu tro, karulo, Vidu. La vendistinoj estas jam vendintaj la fiŝaĵon. Ho, ve! Vi ne manĝos fiŝaĵon ĉi-nokte. Ili vendis ĉion.
- 6.- Aĉetu fiŝaĵon morgaŭ frumatene, antaŭ ol veni al la strando. Mi venos unue ĉi tien. Mi estos atendanta vin ĉi tie. Kiam vi alvenos, mi estos fumanta mian unuan cigaredon kaj trinkonta mian unuan glason da blanka vino.
- 7.- Bone, sed ne forgesu. Kiam mi alvenos ĉi tien, vi estos fuminta cigaredon kaj trinkonta glaseton da vino. Kaj tiun unuan glason ni trinkos kune, ĉu ne?
- 8.- Jes. Kaj dume, vi rakontos al mi ĉion, kion vi vidis dum la veno.

- 9.- Ne moku pri mi. Ho, rigardu, tie venas Johano kun siaj amikoj. Li kaj liaj amikoj supozas ke la vivo estas nura ridado. Ili estas ĉiam krientaj kaj ridantaj.
- 10.- Mi imagas, pri kio ili parolas. Johano, laŭkutime, estas eksplikanta, ke li ne povas trinki pli ol dudek glasojn da vino ĉiumatene, ĉar la doktoro severe malpermesis al li trinki.
- 11.- Jes, mi scias. Lia edzino diris al mi hieraŭ, ke la kuracisto estis malpermesinta al Johano trinki vinon. Kial?
- 12.- Ĉar li estas malsana, kaj la doktoro deziris lin timigi. Kaj vere, Johano timiĝis. Sed la amikoj kuraĝigas lin. Eĉ trinkigas lin. Verŝajne, la vortoj de la doktoro ne efikis. Kaj kompreneble, tia konduto plorigas la edzinon de Johano. Ŝi timas, ke la vino mortigos lin. Tamen, li ne mortos trinkante.
- 13.- Ĉu vi kredas, ke li povus morti pro troa trinkado?
- 14.- Ho, ne. Almenaŭ, mi dubas tion. Ĉar la vino estas trinkaĵo viviga, ne mortiga. Tion diris al mi la doktoro, trinkinte du botelojn da ruĝa vino dum amika vespermanĝo. Li konfesis, ke li trinkas duoble ol Johano.
- Do, karulino, ne timu pri mi. Mi soifas. Alproksimigu al mi la glason..... Dankon. Je via sano, edzineto.

.....

NOVA SENTO

ESPERANTA: GAZETO DE BILBAO

ORGANO DE LA LASKA: ESPERAN LISTARO

APERAS ĈIUMONATE

1.º Jaro ————— Numero 1.º

JULIO 1909

ENNAVO

Redaktoro: JUAN SÁVALA
Redaktoro: JUAN SÁVALA
Redaktoro: JUAN SÁVALA
Redaktoro: JUAN SÁVALA
Redaktoro: JUAN SÁVALA
Redaktoro: JUAN SÁVALA
Redaktoro: JUAN SÁVALA
Redaktoro: JUAN SÁVALA
Redaktoro: JUAN SÁVALA
Redaktoro: JUAN SÁVALA

UNU NUMERO 0,15 PTOL.

REDAKCIO &

ADMINISTRACIO

STRATO JARDINES 7

BILBAO (Vizcaya)

Unua paĝo de la numero 1 de la
revuo NOVA SENTO, eldonita de la
Grupo Esperantista de Bilbao (1909 - 1912).

L E C C I O N   14ª
=====

VOCABULARIO.-

sinjoro	señor	sola	solo-a	sidi	estar sentado
kavaliro	caballero	entuziasma	entusiasmado	stari	estar de pie
jaro	año	komika	cómico-a	eniri	entrar
monato	mes	rafinita	refinado-a	eliri	salir
mondo	mundo	kruda	basto-a	alporti	traer
tero	tierra	pozitiva	positivo-a	geedziĝi	casarse
lando	país	propra	propio-a	helpi	ayudar
vorto	palabra	simpla	sencillo-a	elekti	elegir
vortaro	diccionario	humila	humilde	imagi	imaginarse
nazo	nariz	afabla	afable	ekspedi	expedir
paro	par	ĝentila	amable	pagi	pagar
flakono	frasco	speciala	especial	konfesi	confesar
espero	esperanza	rekte	directamente	impresi	impresionar
afero	asunto	sendube	sin duda	nomiĝi	llamarse
nomo	nombre	ĉifoĵe	esta vez	kompreni	comprender
bato	golpe	iomete	un poquito	trompi	engañar
loko	lugar	kvankam	aunque	prononci	pronunciar
lingvo	idioma	apenaŭ	apenas	toleri	tolerar
maniero	manera	plie	además	flirti	flirtear
konsilo	consejo	ankoraŭ	todavía	kvereli	reñir
ironio	ironía	kontraŭ	contra	inaŭguri	inaugurar
scivolemo	curiosidad	nur	solamente	sendi	enviar
kafeterio	cafetería	sescent	600	gardi	guardar
parfumo	perfume	tridek mil	30.000	aranĝi	arreglar
konto	cuenta	aĵo	cosa	do	así pues
mastro	dueño	eco	cualidad		
insisto	insistencia	irito	irritación	KIOM?	CUANTO?

NOTAS

- ano.- Miembro, partidario, habitante. Kristano, toledano, vilaĝano. Li estas ano (miembro) de nia Societo.
- aro.- Reunión o grupo de personas, animales o cosas de la misma especie. Amikaro, homaro, arbaro, vortaro. Aro da, grupo de.
- aĵo.- Cosa concreta, caracterizada por la raíz. Dolĉaĵo - manĝaĵo - rostaĵo. Estis kelkaj aĵoj sur la tablo.
- eco.- Calidad. Dolĉeco - boneco - amikeco. Ĉi posedas belajn ecojn.
- KUN.- Indica compañía. Kun la patro. Kune - juntamente. Kunaj - juntos. Kunigi - juntar. Kuniĝi - juntarse. Ni kuniĝos tie. Kunigu la manojn. Kunveni - Kunveno. Kunsidi, kunsido.
- pri.- De (acerca de). Ni parolas pri via frato. Mi pensas pri vi.
- per.- Con (por medio de). Mi skribas per mia plumo, per mia mano.
- por.- Para.- Por via patrino. Por gajni monon. Por vi. Ne por mi.
- pro.- A causa de.- Ĉi pro li perdis fianĉon. Silentu, pro Dio!
- sen.- Sin. Infano senpatrino. Senpatrina infano. Senparfuma floro. senigi - privar de. Senlaca, senkulpa, sendependa.
- ĉe.- En casa de, junto a. Venu ĉe min. Ĉe la dentisto. Ĉe la fenestro. Ili sidis ĉetable, ĉe la tablo.

Laŭ .- Segŭn.- Laŭ via amiko. Laŭ mia penso. Laŭordone. Laŭdire.

ek .- Indica el comienzo de la acción. Subite ni ekvidis la maron. Kiam vi ekparolis. La soldatoj ekmarŝis. La infano ekploris. Ek al la laboro!

INTRODUCCION AL DIALOGO.

Begoña vuelve de compras y cuenta a José Mari cómo ha hecho amistad con un matrimonio encantador.

- 1.- Ho, José Mari! Mi revenas preskaŭ morta pro laceco. Lacega mi estas. Dum horoj mi staris.
- 2.- De kie vi venas, karulino? Ĉu vi ne estis ĉe via patrino?
- 3.- Ne, mi ne iris ĉe ŝin. Mi estis aĉetanta kelkajn aĵojn en granda Magazeno. Kaj tie mi konis paron tre agrablan kaj simpatian. Ili geedziĝis antaŭ du semajnoj.
- 4.- Ĉu juna paro?
- 5.- Jes. Li estas franco kaj ŝi estas hispanino tre bela kaj eleganta. Kaj li... Ho, li estas la plej ĉarma viro, kiun mi konas. Kiel afabla kaj ĝentila li estas! En nia lando ne ekzistas tiu ĝentileco inter la viroj.
- 6.- Dankon, mia bela.
- 7.- Ni iris kune tra la Magazeno kaj ili helpis min elekti kaj aĉeti ĉion. Li portadis miajn aĵojn kaj tiujn de sia edzino. Kaj..... imagu. Kiam ni estis finintaj la aĉetadon... jes, mi bone memoras, ĝuste post la aĉetado, li mem portis ĉion al iu speciala loko, por ke la magazeno ekspeĉu la aĉetaĵojn rekte al ni. Li ĉion aranĝis.
- 8.- Ĉu li ankaŭ pagis vian konton?
- 9.- Ĉu ankaŭ vi estas ĵaluza?
- 10.- Kial vi diras "ankaŭ"?
- 11.- Ĉar, kiam lia edzino kaj mi restis solaj en la kafeterio de la Magazeno, ŝi konfesis al mi, ke sendube mi forte impresis lin. Laŭ ŝiaj vortoj, li ĉiam estas ĝentila, sed ĉifoje li estis eĉ entuziasma. Oni vidis, ke ŝi estis iomete ĵaluza.
- 12.- Hooo! Mi timas lin, amatino. Ĉu li baldaŭ forvojaĝos?
- 13.- Jes, Charles kaj Loli morgaŭ matene ekvojaĝos al Parizo.
- 14.- Do, lia nomo estas Charles. Li nomiĝas Charles.
- 15.- Li diras Chagles. Li preskaŭ ne konas nian lingvon. Li prononcis la vortojn en tre komika maniero. Li ne parolas hispanan kaj Loli ne parolas francan. Tamen, ili geedziĝis. Ĉu tiu amo ne estas bela? Ili konatiĝis en Torremolinos kaj apenaŭ povas sin kompreni.

- 16.- Do, vi povis flirti kun li antaŭ la nazo de la novaedzino.
- 17.- José Mari! Mi ne povas toleri, ke vi diru tion. Okazas nur, ke Charles estas viro de rafinita ĝentileco, kaj vi neniam povos kompreni tion. Kaj plie, li foriros morgaŭ. Li ne delogigos vian edzinon.
- 18.- Bone, bone.... Ni ne kverelu. Mi nur estas kruda, simpla kaj humila maristo. Ni lasu vian francan admiranton kaj venu al pli pozitivaj aferoj. Kion vi aĉetis? Kiom vi pagis?
- 19.- Mi aĉetis vestaĵojn kaj ŝuojn por la infanoj. Baldaŭ komenciĝos la klasoj, kaj ili bezonas ĉion. Ankaŭ por vi mi aĉetis. En la ŝipo vi devas porti varmigajn vestojn. Jen kombiloj kaj raziloj por vi. Kaj finfine, mi aĉetis surtuton, vestojn, ŝuojn, gantojn, strumpojn, mansakon, kaj tiel plu por mi.
- 20.- Laŭ konsilo de "via" franca novedzo?
- 21.- Vidu, kiel ironia estas la sinjoro! Jes, laŭ konsilo de Loli kaj Charles. Ili estas bonaj konsilantoj, ĉar ili baldaŭ inaŭguros sian propran "boutique" en la Rue de la Paix, de Parizo, kaj sendos al mi invit-karton por la inaŭguro. Kion vi opinias nun?
- 22.- Via mastro kaj sinjoro gardas sian opinion por pli bona okazo. Nun, kiom kostis la aĉeto, inkluzive la "kaj tiel plu" por vi, karulineto?
- 23.- Haaa! Tio estas tute alia afero, José Mari. Ni parolu serioze. Nuntempe, ĉio estas kara, karega, tre multekosta.
- 24.- Antaŭen! Kuraĝon, amatino! Diru ĝin sentime. Mi ne mortos pro la bato.
- 25.- Mi pagis... iom pli ol tridek mil pesetojn, mia amo.
- 26.- Kaj kion pagis la nova edzo? Mi demandas nur pro scivolemo.
- 27.- Ili eniris la magazenen nur por observi. Tamen, li donacis al sia edzino mirindan parfumon. Li diris, ke li estis paginta okcent pesetojn pro la flakono.
- 28.- Strange, ke li pagis tiom da mono, havante propran vendejon en Parizo. Tamen, se vi tiom forte impresis lin...
- 29.- José Mari. Via insistado iritas min. Li aĉetis la parfumon por sia edzino. Mi ne akceptas donacojn de nekonatuloj.
- 30.- Ne? Do, kial la Magazeno sendis al vi flakonon de parfumo..... kies prezon mi mem devis pagi? Kion aranĝis en la magazeno tiu ĝentila kaj afabla kavaliro? Kie estas en tiu ĉi momento la aĉetaĵoj, kiujn vi pagis por ni? Ĉu vi ankoraŭ ne komprenas?
- 31.- Do.... Ne! Neeble! Ili trompis min! Senhontuloj! Tridek mil pesetojn! Kaj vi ridas, vi ridas....! Ho, mi mortas pro kolero!

~~~~~

LECCION 15ª

=====

VOCABULARIO.-

dormoĉambro	dormitorio	ĉefo	jefe	brila	brillante
labortago	día de labor	estro	jefe	libera	libre
festotago	día de fiesta	tribo	tribu	klomplezema	complaciente
persono	persona	pordo	puerta	fritita	frito-a
restoracio	restaurante	dikeco	gordura	blonda	rubio-a
ovo	huevo	tasó	taza	bruna	moreno-a
omeleto	tortilla	tasó da	taza de	preta	dispuesto-a
orango	naranja	miraklo	milagro	lerta	hábil
suko	zumó	Persujo	Persia	saĝa	cuerto-a (car
kafo	café	paró da	par de	super	sobre (sin to-
ĉokolado	chocolate			ĉirkaŭ	alrededor
biskvito	galleta	ordoni	ordenar	ekster	fuera de
sukero	azúcar	ĉeesti	asistir	pli longe	más tiempo
salo	sal	obei	obedecer	(je	(a
pomo	manzana	veti	apostar	malgraŭ)	pesar de).
pomarbo	manzano	baniĝi	bañarse		
		sin bani	bañarse (sol.		
pirujo	peral	sunbaniĝi	tomar baño de		
legomo	hortaliza	fidi al	fiarse de	neniu	nadie
brando	rama	pasi	pasar	tute	completamente
knabo	muchacho	gajni	ganar	tute ne de	ninguna mane
junulo	joven, un	vekigi	despertarse	nek	ni ra)
sklavo	esclavo	respekti	respetar	blinde	ciegamente
Meso	Misa	agnoski	reconocer	tiom da	tanto-a-os-as
fojo	vez	akcepti	aceptar	antaŭ du jaroj-	
ideo	idea	pravi	tener razón	hace dos años.	
spektaklo	espectáculo	ĝui	gozar	post du jaroj-	
argento	plata			dentro de dos años.	
bronzó	bronce	stranga	extraño, raro	jam de longe -	
piro	pera	strange!	Qué raro!	desde hace tiempo.	
		nome de	en nombre de	preter - más allá de	

NOTAS.-

unu	dekunu	duono	Kioma horo estas?
du	dekdu	triono	la unua kaj duono.
tri	dektri	duoblo	La tria kaj kvarono.
kvar	dudek	trioblo	kvarono antaŭ la dua.
kvin	tridek	duoble	
ses	kvardek	duobla	Je kioma horo vi venis.
sep	kvindek	duobligi	Je la dua - Je la deka.
ok	cent	la unua	Li venos je la oka.
naŭ	mil	la dua	Kvin minutojn antaŭ la tria.
dek	miliono	la deka	Je la dua akurate.

Kiom kostis via libro? Ĝi kostis... Kiom vi pagis por via libro?
 Ĉu vi havas iom da mono? Ĉu vi havas monon? Mi ne kredis, ke li havas tiom da mono.

Lundo	Januaro	Julio	Printempo	Sekundo	Nordo
Mardo	Februaro	Aŭgusto	Somero	Minuto	Sudo
Merkredo	Marto	Septembro	Aŭtuno	Horo	Oriento
Ĵaŭdo	Aprilo	Oktobro	Vintro	Jarcento	Okcidento
Vendredo	Majo	Novembro	Sezono	Centjarulo	
Sabato	Junio	Decembro			
Dimanĉo					

INTRODUCCION AL DIALOGO.-

Dimanĉa mateno. En la dormoĉambro. José Mari jam leviĝis antaŭ unu horo. Begoña ĵus vekigis.

- 1.- Ne faru tiom da bruoj.... Kioma horo estas, karulo?
- 2.- Bonan matenon, sinjorino. Estas jam la oka kaj kvarono en mia horloĝo. Ĉu vi ne leviĝos? Via servisto atendas ordonojn.
- 3.- Strange! Vi ŝajnas tro komplezema ĉi-matene. Hodiaŭ estas dimanĉo. Lasu min dormi... Kial vi leviĝis tiel frue? Malfermu la fenestron, mi petas. La vetero estas ja printempa.
- 4.- En la ŝipo mi leviĝas je la sesa. Pro tio mi ne povas dormi longe. Ĉu vi deziras, ke mi preparu la matenmanĝon?
- 5.- Kiu, vi? Ne, dankon. Mi ne fidus je vi. Iam vi metis salon en la kafon, anstataŭ sukeron.
- 6.- Bone.... tio okazis antaŭ multaj jaroj, kiam mi estis novulo en la kuirarto. Sed nur antaŭ du monatoj mi gajnis premion en la ŝipo, farante omeleton. Jes, belegan medalon el arĝento mi gajnis. Kaj, imagu! La ŝipkuiristo ricevis nur duan premion: medalon el bronzo. Ŝajnas, ke mi estis pli lerta, ĉu ne?
- 7.- Kompreneble, vi gajnis ĉar vi estas la kapitano, la ĉefo de la ŝipfamilio, la estro de la tribo. Nu, jen kion mi pensas. Unue, preparu ĉokoladon. Ĉu vi kapablos? Due, iru al la pordo, kie sendube jam troviĝas la hodiaŭa ĵurnalo, kaj trie, revenu baldaŭ.
- 8.- Viaj plej etaj deziroj estas ordonoj por mi. Mi obeas, estrino.
- 9.- Dankon, kapitano. Hodiaŭ, mi leviĝos je la naŭa, mi estos preta je la deka kaj poste ni veturos al Castro Urdiales. Ĉu bone? Tie, ni ĉeestos la Meson je la dekdua. Ĉu la aŭto estas malsupre?
- 10.- Jes. Mi lasis ĝin hieraŭ nokte antaŭ nia pordo. En Castro ni tagmanĝos ĉe Martin. Lia specialaĵo estas fiŝoj, kaj mi multege ŝatas fiŝaĵon. Estis brila ideo sendi la infanojn ĉe vian patrinon. Ili frenezigos ŝin, sed ni estos liberaj.
- 11.- Mi dankas vin denove, nome de via bopatrino. Kion ni faros poste?
- 12.- Mi ŝatus iri al nia somerdomo en Laredo, kaj tie kuŝi sub niaj pomarboj kaj pirujoj, vidante super mi la branĉojn kaj super la branĉoj, la mirindajn nubojn. Ah! Ĉirkaŭ mi ĉio estas paco kaj silento en nia ĝardeneto. Ekster ĝi, ekster nia domo kaj familio, nenio gravas, karulino.
- 13.- Gravas mia ĉokolado. Vi estas forgesema, kaj dume, mi malsatas.
- 14.- Ĉu mi estas forgesema? Tute ne. Verŝajne, vi estas tro manĝema. Ne forgesu, ke vi povas dikiĝi. Kaj.... ĉokolado dikiĝas.
- 15.- Ne parolu tiom. Mi malsatas kaj soifas. Ĉu vi preparos la matenmanĝon aŭ ne?
- 16.- Via sklavo blinde obeas, mastrino. Oranĝosuko, paro da frititaj ovoĵoj kaj ĉokolado kun biskvitoj por la sinjorino, ĉu ne?

- 17.- Tute ne. Mi deziras nun glason da suko, taseton da ĉokolado kaj malmulte da biskvitoj. Ah, memoru ke ni havas sufiĉe da lakto sed malmulte da sukero.
- 18.- Se vi deziras, mi povas peti sukeron al iu najbarino. Ekzemple, al tiu blondulino kiu loĝas fronte al ni. Ŝi ĉiam salutas tre simpatie min.
- 19.- Ho, mi ne dubas tion. Ŝi estas tro salutema, speciale al duonstultaj edzoj de aliulinoj. Aŭ ne tiel stultaj, ĉu?
- 20.- Mi ne scias, pri kio vi parolas, amatino. Mi nur faris sugeston. Diru, kiom da biskvitoj vi deziras?
- 21.- Mi kutimas manĝi tri. Sed hodiaŭ, dimanĉo, mi manĝos la duoblon: ses.
- 22.- Do, malgraŭ timo al dikeco, vi manĝos ses. Tio estas preter mia kompren-kapablo.
- 23.- Dimanĉo estas festotago, kapitano. En labortagoj mi matenmanĝas nur glason da nigra kafo sen sukero, ĉar mi estas dikiĝema. Mi devas perdi du kilogramojn.
- 24.- Neniu dikiĝas pro miraklo, laŭ diraĵo de fama saĝulo el Ĉinujo.
- 25.- Vi pravas, karulo. Ĉiuj diras same: "Mi manĝas nek panon nek legomojn. Eble la akvo dikiĝas min". Neniu akceptus, neniu agnoskus ke li manĝas tro.
- 26.- Tiaj personoj ne estas fidindaj. Verdire, ni ĉiuj pensas malsimile. Tion da opinioj, kiom da kapoj.
- 27.- Kiom vi vetas, mia respektata edzo, ke mi restos sen ĉokolado? Mi malsategas! Kaj mi deziras sunbaniĝi kaj naĝi.
- 28.- Mi ne volas naĝi hodiaŭ. Mi nur rigardos.
- 29.- Kompreneble, inojn, ĉu ne? José Mari, vi iĝas maljuna. Aŭskultu. Estas malfrue, kaj la vetero estas ĝuinda. Post horo kaj duono ni estos en Castro. Ĉiudimanĉe ni iros tien dum la tuta somero. Aŭtune kaj vintre ni restos hejme. Sed.... kion vi estas faranta? Ĉu vi komencas legi? Mi petas, lasu tiun libraĉon! Ho, mia Dio!
- 30.- Ĝi estas ege interesa, karulino. Nur duonhoron, kaj poste....
- 31.- Ĉu vi ne estis preparonta ĉokoladon por mi? Ĉu ni ne estis iron-taj al Castro? Mi leviĝos, mi pretigos la matenmanĝon kaj mi min banos hodiaŭ en Castro. Mi ĵuras! Kun vi aŭ sen vi!
- 32.- Jes, jes.... Ni veturos, edzineto, ni veturos... Sed ne kriu, mi petas. Tio ĉi estas nepre leginda. Ha, memoru. Ne sukeru mian kafon. Kaj ne forgesu preni la ĵurnalon. Sendube la vendisto laŭsis ĝin antaŭ nia pordo. Jes, karulino iru kuirejen kaj min lasu legi. Nur momenteton..... Lasu vian sklavon legi.....

~~~~~

VOCABULARIO.-

soldato	soldado	kareso	caricia	forlasi	abandonar
verkisto	escritor	kanzono	canción	sveni	desvanecerse
amatino	amada, la	kameno	chimenea	kraki	chirriar
milito	guerra	fajro	fuego	bandaĝi	vendar
vilaĝo	pueblo	flamo	llama, la	flui	fluir
servistino	sirvienta	haro	cabello, un	sin senti	sentirse
fianĉo	novio	ligno	madera	protekti	proteger
febroy	fiebre	trunko	tronco	ĉesi	cesar
feino	hada	koloro	color	pravi	tener razón
batalo	batalla	bulgara	búlgaro-a	lavi	lavar
koro	corazón	mizera	miserio-a	disiĝi	separarse
emocio	emoción	taŭga	apto-a	ardi	arder
orelo	oreja	titoliĝi	titularse	forpeli	expulsar
lipo	labio	temi	tratar de	peli	empujar
kruro	pierna	interrompi	interrumpir	akcepti	aceptar
larmo	lágrima	deklari	declarar	tuŝi	tocar
jam	ya	transporti	transportar	kovri	cubrir
lamulo	cojo, un	flegi	cuidar enf.	disŝiri	rasgar, desgarrar
lerta	hábil	rakonti	narrar	fugi	huir
aroganta	arrogante	akuzi	acusar	ĝuste	precisamente
malvenko	derrota			kortuŝi	emocionar

NOTAS.-

- adi.- Indica continuidad. Paroladi - marŝadi - parolado - marŝado.
 -ero.- Partícula. Fajrero, chispa - sablero, grano de arena (sablo).
 -bo.- Parentesco político. Bopatro, suegro. Bofilo - bofrato.
 dis-.- Indica dispersión. Diskuri - disdoni - dissendi - disŝiri.

ACTIVO

PASIVO

Mi estas trinkanta la lakton.
 Vi estas manĝanta panon.
 Petro estas batanta la hundon.

La lakto estas trinkata de mi.
 Pano estas manĝata de vi.
 La hundo estas batata de Petro.

Mi estas trinkinta la lakton.
 Vi estas manĝinta panon.
 Petro estas batinta la hundon.

La lakto estas trinkita de mi.
 Pano estas manĝita de vi.
 La hundo estas batita de Petro.

Mi estas trinkonta la lakton.
 Vi estas manĝonta panon.
 Petro estas batonta la hundon.

La lakto estas trinkota de mi.
 Pano estas manĝota de vi.
 La hundo estas batota de Petro.

La trinkata lakto.
 La manĝata pano.

La trinkita lakto.
 La manĝita pano.

La trinkota lakto.
 La manĝota pano.

La trinkanto - La manĝanto - La trinkinto - La manĝinto -
 La trinkonto - La manĝonto -

Mi estis leganta leteron.
 Mi estis leginta leteron.
 Mi estis legonta leteron.

La letero estis legata.
 La letero estis legita.
 La letero estis legota.

Mi estos leganta leteron.
 Mi estos leginta leteron.
 Mi estos legonta leteron.

La letero estos legata.
 La letero estos legita.
 La letero estos legota.

ATENTU KAJ MEMORU!!!

(ta.

Mi estas leganta. Vi estas parolanta. Mi estis leganta. Vi estos trinkan
 Prefere diru:

Mi legas.   Vi parolas.   Mi legis.   Vi trinkos.

La pasivaj formoj estas evitindaj.   Kiam eble, ne diru:

La letero estas legata.		(Mi) legas la leteron.
La letero estas legita.	Sed diru:	(Mi) legis la leteron.
La letero estas legota.		(Mi) legos la leteron.

Mi legas la leteron. Mi jam legis la leteron. Mi tuj legos la leteron.
 La laboro estas farita. (Ni) faris la laboron. La klaso estas finita.
 Ni finis la klason. La klaso finiĝis.

Amatino - vundito - komencita - interrompita - akceptita.

INTRODUCCION AL DIALOGO.-

José Mari kaj Begoña sidas hejme antaŭ la kameno. Brilantaj fajreroj saltas el la flamoj. Eroj da lumoj brilas sur ŝia orkolora hararo. Lignotrunkoj brile ardas kaj la fajroflamoj hele lumigas ŝian vizaĝon.

- 1.- Jen, karulino, ĵuslegita libro. Ĝia titolo estas "La Reveno de l'Soldato", kaj ĝi estis verkita de bulgara verkisto antaŭ ĉirkaŭ cent jaroj.
- 2.- Mi kredas, ke mi legis ĝin antaŭ longe. Ĉu ĝi temas pri edzino, kiu estis forpelita de la hejmo, ĉar la bopatroj kaj la bofratoj akuzis ŝin pro....?
- 3.- Ho, tute ne. Verŝajne vi parolas pri Genoveva de Brabanto. Vi fuŝas ĉion. Tiu ĉi libro rakontas, ke bulgara armeo estas venkita de la turkoj. La postvivantoj diskuras, fuĝas. Vundita soldato revenas al sia vilaĝo. Kiam li alvenas, febreca, nerazita, kaj neniu rekonas lin. Lia fianĉino estas tie, bela kaj feliĉa, meze de la balo, dancante kum aroganta junulo.
- 4.- La dancado estas interrompita de la alveno de la soldato, sed li pro honto ne kuraĝas deklari sian nomon kaj malvenkon. Li estas transportita al la hejmo de la urbestro, kiu estas ĝuste la patro de la senkora fianĉino.
- 5.- Tie, liaj vundoj estas senzorge, flegataj de ŝi mem, ĉar la balo estas tuj rekomencota kaj ŝi ne volas esti forlasita de tiu junulo.
- 6.- La pro doloro sveninta soldato restas en soleco en mizera ĉambreto de servistino kaj silente ploras sian malfeliĉon.
- 7.- Subite, kraketo aŭdiĝas. La pordo estas malfermata de iu! En la mallumo, la venanto ne povas esti rekonata. Sed estas ino...., jes, estas ino! Ĉu la fianĉino estas reveninta? Ho, ne... Tra la malfermita pordo aŭdiĝas kanzonoj kaj ŝia bela voĉo en ili par toprenas.

- 8.- Kiu, do...? La vundito sentas sian vizaĝon karesata de dolĉaj, de likataj manoj. Liaj larmoj estas de iu sekigitaj. Poste, nekona-
tino malkovras la vundojn. Nun, ili estas zorge, kareseme lavataj
per varma akvo kaj bandaĝataj de lertaj, taŭgaj manoj.
- 9.- Kiu, kiu...? La senforta kaj febreca soldato apenaŭ povas paroli,
liaj okuloj preskaŭ blindiĝis. Sed nun li sin sentas zorgata, pro
tektata kvazaŭ de feino. Kaj li sentas sian frunton dolĉe kisata
de ŝi.
- 10.- La doloroj ĉesas kaj la vundito ekdormas pace. Nokto venas.
- 11.- Mateniĝas. Krakas la pordaĉo. Iu envenas. Ĉu eble la bela amati-
no? Ho, ne... Nur ŝia juna fratino, ankoraŭ ne deksesjara. Ŝi
kliniĝas senbrue sur la vundito, tuŝetas la bandaĝojn, ridetas dol-
ĉe. Kaj ŝi demandas: "Ĉu bone?".
- 12.- Ho, jes. Nun, tre bone, Marta, dankon, ĉar vi estis la sola, kiu
rekonis min. Jes, nur de vi mi estis rekonata. Sed, kial mi es-
tis flegata de vi, kaj ne de.....
- 13.- .... de mia fratino? Ĉar ŝi ne rekonis vin. Vi estis de neniu re-
konita. Nur de mi! Kiam mi ekvidis vin, mia koro estis preskaŭ
rompita pro emocio kaj doloro. Jes, mi silentis... Nun, mi hontas
pro tio. Kiam paĉjo ordonis al mia fratino flegi la vunditan solda-
ton, mi ankaŭ silentis. Kiam ŝi reiris al la interrompita dancado,
tiam mi kuraĝis veni. Nur pro amo, nur pro amo al vi.
- 14.- Marta, ne ploru, mi petas. Vidu, mi estas nur lamulo. Mi ne plu
estos akceptita de via fratino. Ĉio estas finite, por ĉiam finite.
- 15.- Jen mi, karulo. Pasintan jaron, antaŭ ol via foriro... Kiam vi
parolis al ŝi, sub mia fenestro, viaj amvortoj restis kvazaŭ gra-
vuritaĵ sur mia koro. Kaj kiam vi kisis ŝin, nokte, trans la rive-
ro, via kiso estis de miaj lipoj sentata. Mi kuraĝas diri tion
ĉar vi suferas, ĉar estas mallume, ĉar mi tutkore kaj super ĉio a-
mas vin.
- 16.- Marta, nun mia vizaĝo estas kovrita de viaj larmoj. Vi pravas,
Marta, vi pravas... Eble ĉio estos denove komencite. Ĉu eble? La
turkoj venkis nin. Ili persekutas nian armeon. Se ili venus ĝis
nia vilaĝo..... Tamen, kiu scias? Eble ni povos ankoraŭ esti fe-
liĉaj, vi kaj mi, Marta.
- 17.- Kaj post tiaj vortoj de la vundita soldato, la pordo bruege malfer-
miĝas kaj la sunradioj inundas la ĉambreton. Iu envenas....
- 18.- Ho, Jose Mari, mi estas vere kortuŝita de via rakontado! Kiu en-
iras? Ĉu la patro? La fianĉino? La turkoj? Kio okazas poste?
Ĉu Marta kaj la soldato geedziĝas kaj la eksfianĉino fariĝas bofra-
tino de la soldato?
- 19.- Mi absolute ne scias, kio estas okazonta. Begoŝita disŝiris la
lastajn paĝojn de la romano.
- 20.- Begoŝitaaaa! Venu ĉi tien rapide!

Virino kantas.
La virino kantas.
Infano ploris.
La infano ploris.

Una mujer canta.
La mujer canta.
Un niño lloraba. (lloró)
El niño lloraba. (lloró)

La viro, kiu venas, estas mia frato.
Tiu, kiu venas, estas mia frato.
La venanta viro estas mia frato.
La venanto estas mia frato.

El hombre que viene es mi hermano
El que viene (ese que viene) es mi h.
El hombre que viene es mi hermano
El que viene es mi hermano.

Mi vidas la viron, kiu venas.
Mi vidas tiun, kiu venas.
Mi vidas la venantan viron.
Mi vidas la venanton.

Veó al hombre que viene.
Veó al que (a ese que) viene.
Veó al hombre que viene.
Veó al que viene.

Vi aĉetis libron. Mi legis ĝin.
Vi aĉetis la libron, kiun mi legis.
Mi legis la libron, kiun vi aĉetis.
Jen estas la libro, kiun mi legis.

Tú compraste un libro. Yo lo leí.
Tu compraste el libro que yo leí.
Yo leí el libro que tu compraste.
He aquí el libro que yo leí.

Mi konas lin kaj ŝin.
Mi vidas ĝin.

Les conozco a él y a ella.
Lo veo.

Mi atendas la knabinon, kiun mi amas.
Mi atendas la knabinon, kiu amas min.
Min atendas la knabino, kiun mi amas.
Min atendas la knabino, kiu amas min.

Espero a la chica a quien amo (a la que)
Espero a la chica que me ama.
Me espera la chica a quien amo.
Me espera la chica que me ama.

Kio estas tio?
Tio estas mia libro.
Ĉu estas io sur la tablo?
Sur la tablo estas nenio.
Prenu ĝin; ĉio estas via.
Kion vi vidas sur la tablo?
Kion vi metis sur la tablon?
Mi vidas nenion. Mi metis nenion.
Prenu ĉion; ĝi estas via.

Qué es eso?
Eso es mi libro.
Hay algo sobre la mesa?
Sobre la mesa no hay nada.
Cógelo. Todo es tuyo.
Qué ves sobre la mesa.
Qué pusite sobre la mesa?
No veo nada. No puse nada.
Coge (lo) todo; es tuyo.

Petro kaj lia amiko venis.
Petro venis kun sia amiko.
Petro veturis kun lia amiko.
Petro parolis kun ŝia amiko.

Pedro y su amigo vinieron.
Pedro vino con su amigo.
Pedro viajó con su amigo. (de él - Otro)
Pedro habló con su amigo. (de ella)

Kiu estas en via ĉambro?
Ĉu estas iu en via ĉambro?
Neniu estas en mia ĉambro.
Tiu infano ne iras al la lernejo.
Tiuj infanoj iras al la lernejo.
Via patro estas juna, sed tiu de Ana estas pli juna.
Miaj libroj estas bonaj, sed tiuj de Petro estas pli bonaj.
Iuj el viaj libroj estas ŝiritaj.
Iuj homoj havas apartan kapablon por matematiko.
Ĉiu havas sian propran guston.
Mi promenas ĉiudimanĉe
Mi ĝuas mian ĉiujáŭdan promenadon

Quién está en tu habitación?
Hay alguien en tu habitación?
Nadie está en mi habitación.
Ese niño no va a la escuela.
Esos niños van a la escuela.
Tu padre es joven, pero el de Ana es más joven.
Mis libros son buenos, pero los de Pedro son mejores.
Algunos de tus libros están rasgados.
Algunos hombres tienen una capacidad especial para la matemática.
Cada uno tiene su propio gusto.
Yo paseo todos los domingos.
Gozo de mi paseo de todos los jueves.

Kie estas mia pipo?
Ĝi estas ie, sed kie?
Nenie ĝi estas.
Ĉie mi havas amikojn.
Tie estas via amikino.

Kien vi iras? Nenien.
Ĉu vi iras ien?
Ne iru tien, restu ĉi tie.
Kun Dio vi iros ĉien, sen
Dio nenien.

Pluvas. Baldaŭ pluvas.
Ĉu pluvis? Pluva vetero.
Pluvo da kisoj.
Pluvis, sed jam ne pluvas.
Ĉu ventas? Ĉu blovas vento?
Jes, vento blovas fortege.
Estas varme, sufoke varme.
Estas tre malvarme. Neĝas
Hajlas kaj tondras. Tondregas.
Pluvas, pluvetas, pluvegas.
Pluvadas. Ekpluvas.

Necesas, ke vi venu rapide.
Estas necese, ke vi venu rapide.
Konvenas, ke ni komencu baldaŭ.
Estas konvene, ke ni komencu baldaŭ
Gravas, ke vi agu senhezite.
Ne hezitu, agu energie. (Agi=Actuar)

Kies libro estas tiu? De kiu ĝi estas?
Ĝi estas nenies.
Male, ĝi estas ĉies, ĝi estas de ĉiuj?
Kies monon mi prenas, ties ŝuldanto
mi fariĝas.
Tiu ĉi libro estas ies, ĉu ne?
La infano, kies patrino vi konas,
ne venis hodiaŭ al la klaso.
Esperanto estas nenies propraĵo.

Kiel vi fartas?
Ne tiel bone kiel vi, amiko.
Kiel okazis tio?
Ĝi okazis tiel: Unue venis Petro kaj...
Oni devas iel solvi la problemon.
Ĝi estas solvebla neniel.
Neniel mi akceptos tion.
Mi neniel povas kompreni tion.
Ĉu mi povas iel helpi al vi?

Iam ni estis amikoj.
Neniam ni estis malamikoj.
Ĉiam ni estis bonaj amikoj.
Tiam ili estis junaj.
Tiam ili vojaĝos kune.
Kiam vi revenos, karulo?
Li iam sukcesos.
Ili neniam sukcesis.

Dónde está mi pipa?
Está en alguna parte, pero dónde?
No está en ninguna parte.
En todas partes tengo amigos.
Allí está tu amiga.

A dónde vas? A ninguna parte.
Vas a alguna parte?
No vayas allí, quédate aquí.
Con Dios irás a todas partes, sin
Dios a ninguna (parte).

Llueve. Pronto lloverá.
Ha llovido?. Tiempo lluvioso.
Lluvia de besos.
Ha llovido, pero ya no llueve.
Hace viento? Sopla el viento?
Sí, el viento sopla muy fuertemente.
Hace calor, un calor sofocante.
Hace mucho frío. Nieva.
Graniza y truena. Truena mucho.
Llueve, llovizna, llueve a cántaros.
Llueve sin cesar. Comienza a llover.

Es necesario que vengas rápidamente.
Es necesario que vengas rápidamente.
Conviene que empecemos pronto.
Conviene que empecemos pronto.
Es importante que actúe sin vacilar.
No vaciles, actúa enérgicamente.

De quién es este libro?
No es de nadie.
Al contrario es de todos.
Aquel de quien tomo dinero, de
aquel soy deudor.
Este libro es de alguien, verdad?
La criatura, a cuya madre cono-
ces, no vino hoy a clase.
El esperanto no es propiedad de
nadie.

Como estás?
No tan bien como tu, amigo.
Como ocurrió eso?
Ocurrió así: Vino Pedro y....
De alguna manera hay que solu.p.
No puede solucionarse de nin.f.
De ninguna manera aceptaré eso.
De ninguna forma puedo compre.eso.
Puedo ayudarle de alguna manera?

Alguna vez fuimos amigos.
Nunca fuimos enemigos.
Siempre fuimos buenos amigos.
Entonces ellos eran jóvenes.
Entonces viajaron juntos.
Cuándo volverás, querido?
Alguna vez el triunfará.
Ellos nunca triunfaron.

Ĉu mi povas iamaniere helpi al vi?   Puedo ayudarle de alguna manera?
 Ĉu mi povas en iu maniero helpi al vi?   Puedo ayudarle de alguna manera?
 Kiamaniere okazis tio?   De qué forma ocurrió eso?

Kia li estas?   Cómo es él?
 Ĉu li estas maljuna aŭ juna?   Es viejo o joven?
 Kia supo ĝi estas?   De qué es la sopa? (Qué sopa es?)
 Kia patro, tia filo.   Como el padre, así el hijo.
 Tia persono ne estas fidinda.   Semejante persona no es de fiar.
 Kia libro ĝi estas?   Qué clase de libro es?
 Ĝi estas bonega libro.   Es un libro buenísimo.
 Ne parolu al tia virino.   No hables a semejante mujer.
 Ne legu tian libron.   No leas semejante libro.
 Ne miksiĝu en tia afero.   No te mezcles en semejante asunto.
 Mi ne ŝatas tian projekton.   No me gusta semejante proyecto.
 Vi komprenas neniajn ŝercojn.   No comprendes ninguna clase de bromas.
 Ĉia dono, estas bono.   Todo regalo es bueno.
 Ne ĉian penson metu sur la langon.   No toda clase de pensamientos pongas...
 Elektu ian vorton pli simplan.   Elige alguna palabra más sencilla.
 En ia urbeto de Italujo.   En alguna pequeña ciudad de Italia.

Ĉu vi havas iom da mono?   Tienes (algo de) dinero?
 Mi havas neniom da mono.   No tengo nada de dinero.
 Ĉu ili havas tiom da dolaroj
     kiom da pesetoj?   Tienen tantos dólares como
                              pesetas?
 Iom post iom, ni finos la laboron.   Poco a poco, terminaremos el trabajo.
 Ĉu vi parolas anglan?   Habla Vd. inglés?
 Iomete. Kaj la francan? Nur iom.   Un poquito. Y francés? Solo un poco.
 Kioma horo estas? Estas la dua.   Qué hora es? Son las dos.
 Revenu je la tria kaj duono.   Vuelve a las tres y media.
 Kiam daton ni havas hodiaŭ?   Qué fecha tenemos hoy?
 Ni havas la dekan de decembro.   Estamos a diez de diciembre.

Mi kredas, ke vi pravas.   Creo que tienes razón.
 Ĉu vi esperas, ke li revenos?   Esperas que él vuelva?
 Ŝajnas, ke li mensogis.   Parece que él mintió.
 Ŝi diris, ke ŝi amas min.   Ella dijo que me ama.
 Diru al li, ke li venu.   Dile que venga.
 Li promesis, ke li venos.   El prometió que vendrá.

Venu ĉiam, kiam vi volos.   Ven siempre que quieras.
 Venu kiam vi volos.   Ven cuando quieras.

Kia virino! Kiel malbela virino!   Qué mujer! Qué mujer tan fea!
 Kia brulado! Kia hundego!   Qué incendio! Qué perrazo!

Kial vi ploras? Ĉar mia patro   Por qué lloras? Porque mi padre me
     batis min; tial mi ploras.   ha pegado; por eso lloro.
 Pro tio vi ploras? Vi ploras   Por eso lloras? Lloras sin causa.
     sen kaŭzo.

La fianĉo fajfas, por ke la fian   El novio silba para que la novia
     ĉino malfermu la fenestron.   abra la ventana.
 Sed ŝi ne malfermas sian fenestron, Pero ella no abre su ventana
     kvankam li fajfas.   aunque él silba.
 Malgraŭ tio, li batas la pordon, A pesar de todo, él golpea la puerta,
     por ke ŝi malfermu.   para que ella abra.

Mi ne scias, ĉu ridi, ĉu plori.
Ĉu esti aŭ ne esti?
Ĉu pro timo, ĉu pro fiereco, li
 ne respondis.
 Mi posedas almenaŭ mil librojn.
 Akompanu min ĝis la fonto.
 Mi plenumos vian peton, kvankam
 mi ne kredas je viaj promesoj.
 Mi ne kredas viajn promesojn.
 Mi kantas, kvankam mi estas malgaja

Tuj kiam li venis, ni eksidis.

Antaŭ ol eniri, lasu eliri.
Antaŭ ol paroli, pripensu.
Antaŭ ol manĝi, lavu al vi la
 manojn.

Anstataŭ ludi, ellernu la lecionon.
Anstataŭ Johano, venis Karlo.
 La anstataŭantino plaĉas al mi.
 Kiu anstataŭos Petron?
 Mi laboros anstataŭe. Anstataŭi.

Karlo kaj Petro jam venis. Ĉu la
ceteraj knaboj ankaŭ venos?

De nun, vi kaj mi laboros kune.

La patro, same kiel la filo, estas
 tre serioza persono.
 La patro, kiel ankaŭ la filo.....

Ĉu ili ia venos?
Ĉu ili efektive venos?

Li ne diras la veron. Kontraŭe,
 li ĉiam mensogas.
 Rekte kontraŭe troviĝas ĝardeno.
 Mi pensas la kontraŭon, la malon.
 Vi ĉiam kontraŭas mian opinion.

Mi ne aŭdis nek vidis.
 Tia vorto troviĝas nek en la gra-
 matiko, nek en la vortaro.

Ŝi estas riĉa. Plie, ŝi estas bela.
Se nur ŝi amas min....
Nur se ŝi amas min, mi estus feliĉa.

Venu kiel eble plej baldaŭ.
 Kiel eble plej rapide.

Ni lin akceptu, kondiĉe ke li es-
 tu nia gvidanto.

Ju pli ili laboras, des pli
 ili gajnas.
Ju malpli ili laboras, des malpli
 ili gajnas.

No sé si reir o llorar.
 Ser o no ser?
Bien por temor, bien por orgullo,
 él no respondió.
 Poseo por lo menos mil libros.
 Acompañame hasta la fuente.
 Cumpliré tu petición, aunque no
 creo en tus promesas.
 No creo tus promesas.
 Canto, aunque estoy triste.

En cuanto él vino, nos sentamos.

Antes de entrar, dejen salir.
Antes de hablar, reflexiona.
Antes de comer, lavaos las
 manos.

En vez de jugar, estudia bien....
 En vez de Juan, vino Karlos.
 Me gusta la sustituta.
 Quién sustituirá a Pedro?
 Yo trabajaré en sustitución. Sustituir)
 Carlos y Pedro ya vinieron. Ven-
 drán también los restantes.....?

Desde ahora, tu y yo trabajaremos
 juntos.
 El padre, así como el hijo, es
 una persona muy seria.
 El padre, así como el hijo.....

Vendrán ellos (efectivamente)?
 Vendrán ellos efectivamente?

El no dice la verdad. Al contrario,
 siempre miente.
 Justo enfrente hay un jardín.
 Pienso lo contrario.
 Siempre te opones a mi opinión.

Ni oí ni ví.
 Tal palabra no se encuentra ni en
 la gramática ni en el diccionario.

Ella es rica. Además, es hermosa.
Si por lo menos me amara....
Sólo si ella me amase sería yo...

Ven tan pronto como puedas.
 Tan rápidamente como sea posible.

Aceptémosle, a condición de que
 sea nuestro jefe.

Cuanto más trabajan,
más ganan.
Cuanto menos trabajan,
menos ganan.

Vi kantas kaj ridas; sekve, vi estas feliĉa. ... Por consiguiente ...
 Mi estas feliĉa; sekve, mi kantas kaj ridas. ... Por consiguiente ...

Laŭ vortoj de Zamenhof. Laŭ mia opinio. .... según ....
Laŭlonge de la vojo. Laŭdire. Laŭŝajne. A lo largo de. Según dicen. Según parece.

Ĉu vi eliris el la ĉambro? Saliste (has salido) de la habitación?
 Rakonto el la Biblio. Narración de la Biblia.
 Ĉu vi ellitiĝas frue? Te levantas temprano?
 Elparolu klare. Prononcu klare. Pronuncia con claridad.
 Elpensi. Inventi. Ellerni. Inventar. Inventar. Estudiar a fondo
 Eltrinki botelon. Eligi glavon. Beber (toda) una botella. Sacar la...
 Monero el kupro. Kupra monero. Moneda de cobre.

Mi trovis la vinon bonan. Encontré el buen vino.
 Mi trovis la bonan vinon. Encontré el buen vino.
 Mi trovis la vinon bona. Encontré bueno el vino.

Mi desegnis la arbon grandan. Dibujé el árbol grande.
 Mi desegnis la grandan arbon. Dibujé el árbol grande.
 Mi desegnis la arbon granda. Dibujé grande el árbol.

Je la komenco. Je la fino. Al comienzo. Al final.
 Je via alveno. Je mia foriro. A tu llegada. A mi partida.

Antaŭ du jaroj mi estis en Parizo. Hace dos años estuve en París.
 Post du jaroj mi iros tien. Dentro de dos años años iré allí.
 De antaŭ du monatoj mi loĝas ĉi-tie. Desde hace dos meses vivo aquí.

Li estas unu el miaj amikoj, ne unu El es uno de mis amigos, no uno de
 el miaj profesoroj. mis profesores.

La dormoĉambro estas supre. Do, iru El dormitorio está arriba. Así pues,
 supren. Supreniru. sube. Sube.
 La manĝoĉambro estas malsupre. Do, El comedor está abajo. Así pues,
 iru malsupren. Malsupreniru. baja. Baja.

Iru dekstren. Venu maldekstren. Vete a la derecha. Ven a la izquierda.
 Eniru, mi petas. Eliru. Entra, por favor. Sal.

Pro via kulpo, ni perdis ĉion. Por tu culpa perdimos todo.
 Pro via amo, mi faros kion ajn. Por tu amor haré cualquier cosa.
 Kion ajn vi vidos tie, silentu. Veas allí lo que veas, calla.
 Kiu ajn estu tie, ne parolu al li. Esté quien esté allí, no le hables.

Ĉu vi venas de Londono? Vienes de Londres?
 La glaso falis de la tablo. El vaso cayó de la mesa.
 Antaŭ la Diluvo. Antes del Diluvio.
De antaŭ la Diluvo. Desde antes del Diluvio.
 Mi ŝatas la kanton de la birdoj. Me gusta el canto de las aves.
 Ĉevalo de blanka koloro. Caballo de color blanco.
 Bestoj de sama speco. Animales de la misma especie.

Ili eltrinkis po du botelojn. Bebieron dos botellas cada uno.
 Al ĉiu mi donis po mil pesetojn. A cada uno le di mil pesetas.

NOTA: Po se refiere siempre a la cantidad distribuída, y no al receptor.

Mia filo, amu la veron, la bonon
kaj la belon.

Memoru la bonecon de via patrino.

Memoru la belecon de via edzino.

Mi ŝatas la verecon de via rakonto.

Liajn bonaĵojn mi ne povas forgesi.

Tiajn belaĵojn mi neniam vidis.

Tio estas grava por la bono de E.

Malbonon oni memori ne ĉesas, bo-
non oni baldaŭ forgesas.

Hijo mío, ama la verdad, el bien y
lo bello.

Recuerda la bondad de tu madre.

Recuerda la belleza de tu esposa.

Me gusta la veracidad de tu narración.

No puedo olvidar sus bondades. (de él)

Nunca vi tales bellezas.

Eso es importante para el bien de E.

No se cesa de recordar lo malo, (el
mal) pronto se olvida lo bueno. (el bien)

~~~~~

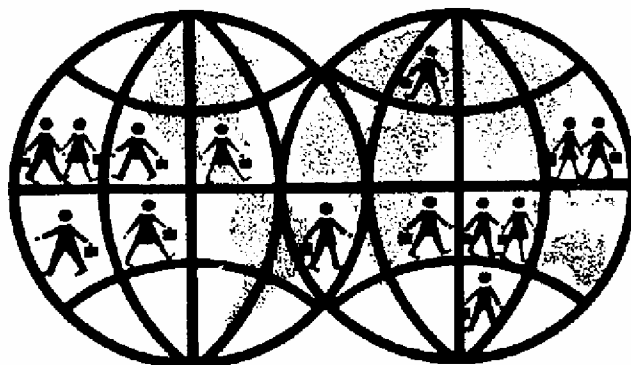
Jes, nun mi kapablas kompreni, paroli, legi kaj skribi espe-
ranton. Mia laboro ne restis vana, senutila.

Milionoĵ da homoj en la mondo estas nun miaj amikoj, eĉ se
la koloro de iliaj haŭtoj ne similas al la mia, eĉ se iliaj religio kaj
pensmaniero ne estas la miaj.

Iu ligo ekzistas inter ni. Ni posedas komunan lingvon. Ling-
vo estas alta kaj nobla propraĵo de la homo. Sekve, posedi lingvon, kiun
ĉiuj homoj povas egale paroli, estas celo kara al tiuj, kiuj posedas am-
pleksan koncepton pri la homa digno.

Tiaj estas la esperantistoj, kies devizo diras: " Ĉiu kun
sia propra lingvo kaj esperanto por ĉiuj ".

~~~~~

EJERCICIOS

PRONUNCIACION

Cada letra representa un solo sonido. Se pronuncian como en español, con las siguientes excepciones:

c	(ts) PACO (patso) - PECO (petso)	j	(como la y) kaj (káí)
ĉ	(ch) ĈOKOLADO (chocolado)	ĵ	(dch) ĵuro (dchuro)
g	(ga- gue- gui- go- gu)	ŝ	(como la "sh" inglesa)
ĝ	(como en francés) (dj)	ŝi	(shi)
h	ligeramente aspirada	z	(ds) rozo (rodso)
ĥ	(j española)	B - V	(bien diferenciadas)

lerteco (lertetso) - ĉevalo (chevalo) - gasto (gasto) - gesto (gesto) - ĝemi (djemi) - ĵoro (joro) - jam (yam) - ĵus (dchus) - ŝati (shati) - pizo (pidso).

LECCION 1ªKIU

Kiu kantas?
Kiu venas?
Kiu estas la edzino de J.M.?
Kiu estas la edzo de Begoña?
Kiu studas multe?
Kiu estas juna kaj bela?
Kiu estas vi, sinjoro?
Kiu estas mi, sinjorino?
Kiu estas vi, fraŭlino?

Ĉu vi estas feliĉa?
Kaj vi, fraŭlino?
Ĉu vi fartas bone?
Ĉu vi estas kontenta?
Ĉu vi ankaŭ?
Ĉu via familio fartas bone?
Ĉu vi estas en Madrid aŭ Bilbao?
Kie vi estas?
Kiu vi estas?
De kie venas José Mari?

KIE

Kie ni estas?
Kie estas la infano?
Kie estas la ŝipo?
Ĉu vi estas ĉi tie?
Kie estas vi?
Ĉu vi venas de Madrid?

Ĉu José Mari estas feliĉa?
Kaj Begoña?
Ĉu Begoña kantas?
Ĉu ŝi estas juna kaj bela?
Ĉu la infanoj lernas bone?
Ĉu ili studas multe?

LECCION 2ªKIAM

Kiam alvenis J.M. al Bilbao?
Ĉu vi estis hieraŭ en Madrid?
Ĉu vi iris hieraŭ matene al la kinejo?
Ĉu la infanoj iris al la preĝejo?
Ĉu ili iris poste al la lernejo?
Kiam vi venas al la lernejo, matene aŭ vespere?
Ĉu vi venas trajne?
Kiam vi parolis kun (con) Petro, ĉu hieraŭ?
Kiam vi parolis al li, ĉu hieraŭ?

KIAL

Kial Begoña estis kontenta?
Kial la infanoj iris al la preĝejo?
Kial vi ne kantas?
Kial vi ne iris hieraŭ al la kinejo?
Ĉu ni povas kanti en la lernejo?
Ĉu vi volas kanti en la lernejo?
Ĉu ni devas kanti en la lernejo?
Ĉu vi deziras paroli en esperanto?
Ĉu vi volas telefoni al via amikino?
Ĉu vi povas telefoni al ŝi?
Ĉu vi deziras iri al la teatro?

LECCION 3*

Kiu venos baldaŭ?

Ĉu li deziros fumi?

Ĉu vi scias, kie estas lia pipo?

Ĉu vi scias, kie estas mia libro?

Ĉu vi kredas, ke la pipo aperos?

Kiam malaperis la pipo?

Ĉu vi kredas, ke ĝi aperos poste?

Muro	pared	mansako	bolso
Pordo	puerta	kajero	cuaderno
Fenestro	ventana	revuo	revista
Ĵurnalo	diario	bildo	cuadro
Lampo	lámpara	ŝranko	armario
Plumo	pluma	tirkesto	cajón
Krajono	lápiz	lumo	luz
Klaso	clase	kapitano	capitán

Ĉu	la	seĝo	estas	antaŭ	la	muro?
"	"	libro	"	post	la	tablo
		ĵurnalo		sur	la	seĝo
		lampo		sub	la	pordo
		plumo		en	fenestro	
		krajono		apud	ktp.	
		kajero		ĉe		
		mansako		super		
		revuo		kontraŭ		
		mi	"	"		
		vi				
		ni				
		ili				

LECCION 4*

Ĉu mia libro kuŝas sur la tablo?

Kaj la via ?

Ĉu nia klaso estas granda?

Ĉu viaj amikoj estas junaj?

Ĉu viaj manoj estas blankaj?

Ĉu J.M. parolis kun siaj amikoj?

Ĉu Begoña parolis kun siaj amikinoj?

Ĉu li kaj liaj amikoj parolis?

Ĉu ŝi kaj ŝiaj amikinoj parolis?

Ĉu ili parolis kun siaj amikoj?
(Se subrayan los sujetos)

Kiam kaj de kie venis José Mari al sia hejmo?

Ĉu Begoña estis tiam hejme?

Ĉu liaj amikoj estas kapitanoj?

Ĉu ŝiaj amikinoj estas junaj?

Ĉu via amikino Marta estas bela?

Ĉu mia libro estas bona?

Ĉu via seĝo estas ankaŭ bona?

Kiel parolis Begoña kun siaj amikinoj
(Telefon__)

Kiel vi venas al la klaso?

Pied__? Aŭtobus__? Trajn__?

Kiam Begoña pensas pri José Mari?

(Tag__ kaj nokt__)

Ĉu vi iris iam al Parizo?

Ĉu vi neniam estis en Málaga?

Ĉu ni estas ĉiam kontentaj?

Begoña kantis. Kiu venis tiam?

LECCION 5*

Kiu estas pli alta, JM aŭ Begoña.?

Kiu estas pli inteligenta, lia filo aŭ lia filino?

Kiu lernas pli rapide?

Kiu kantas pli dolĉe?

Kiu parolas angle pli bone?

Kiu parolas france pli bone?

Kial Begoña parolas france pli bone ol Begoñita? (ĉar..)

Ĉu vi vivis longe en Francujo?

Ĉu la klaso komencis?

Ĉu ĝi baldaŭ finos?

Ĉu la tablo estas pli alta ol la seĝo?

Ĉu vi estas pli alta ol mi?

Ĉu la tablo estas pli malalta ol la pordo?

Ĉu la seĝo estas pli malalta ol la tablo?

Ĉu vi estas malpli alta ol mi?

Ĉu la seĝo estas malpli alta ol la tablo?

Ĉu vi kantas ofte?

Ĉu vi kritikas ofte, malofte aŭ neniam?

Ĉu mi parolas klare?

LECCION 6*

Ni havas dolĉan kukon kaj freŝan
ĉampanon. Ni manĝas nian kukon
kaj trinkas nian ĉampanon.

Kion ni havas?

Kion mi manĝas?

Kion ni trinkas?

Ĉu vi havas libron?

Ĉu vi legas vian libron?

Kion vi legas?

Ĉu vi legas ĝin?

Ĉu vi aĉetis ĝin?

Ĉu vi perdis ĝin?

Ĉu vi havas librojn en via hejmo?

Multajn aŭ malmultajn?

Ĉu vi havas mian libron?

Kiu havas ĝin?

Kie ĝi estas?

Ĉu via libro estas bona?

Kaj la mia?

Mi petas (por favor), donu al mi
mian libron.

Kion vi faras?

Ni manĝis nian kukon kaj trinkis
nian ĉampanon.

Kion ni faris?

KIO

Kio estas tio?

Donu tion al mi, mi petas.

Kion vi faris?

Donu ĝin al mi.

Kion vi faris?

Rigardu la pordon.

Kion vi rigardas?

Rigardu Sron. López.

Kium vi rigardas?

Kion vi faras?

Prenu tion, mi petas. (favor. Coja eso, por

LECCION 7*

Johaneto (Johanĉjo) estas alta.

Begoña estas pli alta.

José Mari estas la plej alta.

Ĉu vi estas alta?

Ĉu vi estas pli alta ol mi?

Kiu estas la plej alta el la klaso? José Mari, kiu estas la plej bela el la edzinoj?

Ĉu la ŝipo de José Mari estas bela? José Mari, kiu ŝipo estas la plej bela el la edzinoj?

Ĉu ĝi estas pli bela ol tiu mal-

nova ŝipeto?

Ĉu ĝi estas la plej bela el la

ŝipoj?

Ĉu onklo Karlo estas la plej mal-

bela el la fratoj?

Ĉu Begoña estas la plej bona lernant-
ino en la Franca Lernejo?

Ĉu Begoña estas la plej bela el la
edzinoj?

Begoña, kiu estas la plej bela ma-
risto en la ŝipo.

José Mari, kiu estas la plej bela el
la edzinoj?

José Mari, kiu ŝipo estas la plej be-
la el ĉiuj?

Ĉu Tokio estas la plej granda urbo
en la mondo?

Ĉu Barcelona estas la plej malgranda?

Ĉu Begoña estas pli alta ol José Mari?

Ĉu Begoña estas pli alta ol Begoña?

LECCION 8*

Kion farus JM, se li povus?

Kie li ŝatus esti, kaj kum kiu?

Kie vi ŝatus esti nun, en Parizo
aŭ en Torremolinos?

Ĉu vi ŝatus flugi al Londono?

Ĉu vi volus trinki kafon, nun?

Ĉu vi povus nun skribi leteron
en esperanto?

Al kiu vi ŝatus skribi leteron?

De kiu vi ŝatus ricevi leteron?

Ĉu vi manĝus kukon, se vi havus ĝin?

Ĉu vi manĝus pomojn, se vi havus ilin?

Ĉu vi ridus, se tiu maljunulo falus?

Ĉu vi plorus, se tiu junulino ne volus
promeni kun vi?

Ĉu vi irus kun li al la kinejo, se li
invitus vin?

Kion vi ŝatus trinki nun?

Kium vi volus vidi nun?

De kiu vi ŝatus ricevi donacon?

LECCION 9ª

Ĉu ni kombas nin ĉiutage?
 Ĉu ni lavas nin ĉiutage?
 Ĉu la Gioconda ridas aŭ ridetas?
 Ĉu vi prenis mian libron?
 Kiu prenis ĝin?
 Kiu lasis mian libron tie?
 Ĉu Petro falis al la akvo?
 Ĉu JM sin ĵetis post li?
 Ĉu birdoj flugas per flugiloj?
 Ĉu vi rompis multajn ludilojn?

Ĉu vi tuj fumos cigaredon?
 Ĉu vi tuj legos la ĵurnalon?
 Ĉu vi ĵus finis vian laboron?
 Ĉu vi ĵus finis tiun ĉi ĵurna-
 Kiu atendas vin? (lon?
 Kiun vi atendas?
 Ĉu vi atendas iun?
 Ĉu iu atendas vin?
 Ĉu iu venis?
 Ĉu neniu estas ĉi tie?

LECCION 11ª

Ĉu via brako iam rompiĝis?
 Ĉu vi ruĝiĝas ofte, fraŭlino?
 Ĉu vi malsaniĝis dum la somero?
 Ĉu vi laciĝas, kiam vi laboras?
 Ĉu oni povas maljuniĝi pro doloro?
 Ĉu oni povas rejuniĝi pro feliĉo?
 Ĉu vi estas fumanta? (fumas)
 Kiu estas skribanta? (skribas)
 Ĉu vi estis hieraŭ laboranta,
 kiam li alvenis?
 Ĉu vi estos morgaŭ laboranta,
 kiam li venos?

Ĉu li ridis, kiam vi parolis?
 Ĉu ŝi estos kantante, kiam mi ko-
 mencos labori?
 Ĉu ni trovos hotelon, kiam vizitos
 Barcelonon?
 Kio estas tio? (libro)
 Ĉu vi vidas tion?
 Ĉu estas io sur via tablo? Kio?
 Ĉu vi vidis tion?
 Ĉu vi vidis nenion?
 Ĉu ĉio esta via?
 Ĉu vi manĝos ion, ĉion aŭ nenion?

LECCION 12ª

Kiu timigis la infanon?
 Kio timigos la infanon?
 Kiun timigis la knabo?
 Ĉu vi povas klarigi tion al mi?
 Ĉu la lampo bone lumigas vian
 ĉambron?
 Ĉu mi estas lernanto aŭ lernig-
 anto.

Kia virino ŝi estas?
 Ĉu vi ŝatas tian domaĉon? (jn?
 Por kiu vi alportas kukojn kaj floro-
 Kion mi diros al via amiko? Ĉu neni-
 Ĉu Nicky plaĉas al Begoña? (on?
 Ĉu tiu ĉi libro plaĉas al vi?
 Ĉu vi ŝatas tiun ĉi libron?
 Kiun vi pli ŝatas, lin aŭ ŝin.

LECCION 13ª

Kion JM estas leginta?
 Kion li ĵus legis?
 Ĉu vi estas nun fumanta, fuminta
 aŭ fumonta? (fumas, fumis, fumos)
 Ĉu vi estas skribanta, skribinta
 aŭ skribonta?
 Kiam vi venis, ni estis manĝantaj
 kokidon. Antaŭe, ni manĝis
 supon. Poste, oranĝojn kaj pomojn.
 Ĉu vi estus feliĉa, manĝante kukojn?....Kaj ricevinte leteron de via
 amatino?

Kion ni estis manĝantaj, kiam
 vi venis?
 Kion ni estis manĝintaj?
 Kion ni estis manĝontaj?
 Petro fumas. Maria ĵus kantis.
 Paŭlo tuj laboros.
 Kiu estas fumanta?
 Kiu estas kantinta?
 Kiu estas laboronta?
 Ĉu vi ricevinte leteron de via
 amatino?

LECCION 14*

Kiel vi nomiĝas?
 Kiu estas via nomo?
 Pri kio vi pensas nun?
 Por kio vi lernas esperanton?
 Ĉu vi tremas pro malvarmo?
 Ĉu vi iris hieraŭ ĉe la doktoron?
 Ĉu vi studas laŭ la indikoj de
 via profesoro?
 Ĉu vi skribas per plumo aŭ per
 krajono?
 Kie konatiĝis Loli kaj Charles?
 Ĉu ili edziĝis?
 Ĉu ili loĝas en Parizo?
 Ĉu ili estis honestaj personoj?
 (honesto - honrado)

Ĉu vi ŝatas belajn aĵojn?
 Ĉu vi estimas bonajn ecojn?
 Ĉu vi ne estas iomete laca, post tiel
 longa laboro?
 Ĉu vi povas toleri, ke oni kritiku
 vian laboron?
 Ĉu Begoña estas tiel alta kiel J.M.?
 Ĉu vi estas tiel juna kiel Begoñita?
 Mi ekkonis hieraŭ, en nia Klubo, ad-
 vokaton Dupont.
 Kiun mi ekkonis?
 Kiam mi ekkonis lin?
 Kie mi ekkonis lin?
 Kio li estas?

LECCION 15*

Kioma horo estas?
 Je kioma horo vi leviĝas?
 Ĉu vi kutimas manĝi je la dua?
 Kiom kostas la ĵurnalo?
 Kiom longe vi studas esperanton?
 Kiom da libroj kuŝas sur la tablo?
 Kiom jara vi estas?
 Ĉu vi estis en Madrido antaŭ du
 monatoj?
 Ĉu vi reiros tien post tri semaj-
 noj?
 Ĉu vi restos ĉi tie ĝis morgaŭ?

Ĉu en via urbo estas tiom da viroj
 kiom da virinoj?
 Ĉu via familio estas multenombra?
 Kiuj estas la tagoj de la semajno?...
 Kaj la monatoj de la jaro?
 La kvar sezonoj de la jaro estas....
 De kiam vi lernas esperanton?
 Ĝis kioma horo daŭros (durará) la klaso?
 Je kioma horo komenciĝas la klaso?
 Je kioma horo finas (finiĝas) la klaso?
 Kiom longe daŭras la klaso?

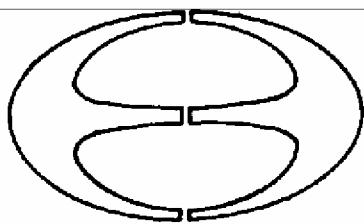
LECCION 16*

Ĉu vi estas manĝema?
 Kaj Begoña?
 Ĉu vi aŭskultas radio-dissendojn
 en esperanto?
 Ĉu hieraŭ pluvis, pluvegis aŭ
 pluvadis?
 Ĉu la bopatro de Begoña estas
 kapitano?
 Mi fumas nun. (Mi estas fumanta)
 Ĉu mia cigaredo estas fumata aŭ
 fumita?
 Mi fermas la pordon. Ĉu la pordo
 estas fermata aŭ fermita?

José Mari skribis leteron. Begoña
 legas ĝin.
 La kato ĝin disŝiros.
 Ĉu la letero estas skribata aŭ
 skribita de José Mari?
 Ĉu ĝi estas legata aŭ legita de
 Begoña?
 Ĉu ĝi estas disŝirata aŭ disŝiro-
 ta de la kato?
 Fermata pordo estas.....
 Fermita pordo estas.....
 Fermota pordo estas.....
 Ĉu estas fermite? Kiam estos mal-
 fermite?

~~~~~

ESPERANTO, INTERNACIA LINGVO